

**UCHWAŁA NR LIII/351/2022
RADY GMINY STARE MIASTO**

z dnia 26 maja 2022 r.

**w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto
na lata 2016-2025 w roku 2022**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559 i 583) oraz art.17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268), Rada Gminy Stare Miasto uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji zaktualizowaną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto na lata 2016-2025 w roku 2022, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stare Miasto.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Halina Turajska

Załącznik do uchwały nr LIII/351/2022
Rady Gminy Stare Miasto z dnia 26 maja 2022r.
w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii
Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy
Stare Miasto na lata 2016-2025

Strategia

Rozwiązywania Problemów Społecznych

Gminy Stare Miasto

na lata 2016-2025

Stare Miasto 2016

OSOBY, KTÓRE BRAŁY UDZIAŁ W PRACACH NAD OPRACOWANIEM STRATEGII
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY STARE MIASTO NA LATA 2016 – 2025

ZESPÓŁ MERYTORYCZNY

- 1) Ziola Tymon – Radny Gminy Stare Miasto
- 2) Kałużny Michał – Radny Gminy Stare Miasto
- 3) Szyszyński Andrzej – Radny Gminy Stare Miasto
- 4) Piterek Elżbieta – Przewodnicząca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- 5) Hybś Hanna – Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego
- 6) Balcerzak Barbara – Starszy Pracownik socjalny
- 7) Pińska Mirosława - Starszy Pracownik socjalny
- 8) Pilarczyk-Ryznar Maria - Starszy Pracownik socjalny
- 9) Tłok Małgorzata - Starszy Pracownik socjalny
- 10) Janczak Agata – Konsultant umiejętności społecznych w zakresie pracy socjalnej
- 11) Juszczak Leszek – Komendant Komisariatu Policji w Starym Mieście

ZESPÓŁ STRATEGICZNY

- 1) Puchała Dariusz – Wójt Gminy Stare Miasto – Przewodniczący Zespołu
- 2) Kędracka Luiza – Sekretarz Gminy
- 3) Sobczak Jolanta – Skarbnik Gminy
- 4) Szumigalska Maria – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Spis treści

	7
Wstęp	
I. Część wprowadzająca	9
1. Struktura strategii.....	9
2. Uwarunkowania zewnętrzne tworzenia strategii.....	11
2.1. Podstawy prawne.....	13
2.2. Podstawy strategiczno – programowe.....	15
2.3. Dokumenty Europejskie i Krajowe.....	16
2.3.1. Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027.....	16
2.3.2. Strategia na rzecz Praw Osób Niepełnosprawnych na lata 2021-2030.....	17
2.3.3. Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność.....	18
2.3.4. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).....	18
2.3.5. Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych.....	19
2.3.6. Program rządowy Dostępność Plus 2018-2025.....	19
2.3.7. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.....	19
2.3.8. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.....	20
2.3.9. Narodowa Strategia Integracji Społecznej.....	21
2.3.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.....	21
2.3.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030.....	22
2.3.12. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.....	22
2.3.13. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021.....	23
2.3.14. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.....	23
2.4. Dokumenty Regionalne i Lokalne.....	24
2.4.1. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.....	24
2.4.2. Strategia Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku.....	26
2.4.3. Strategia Rozwoju Powiatu Konińskiego na lata 2021-2030.....	27
	3

2.4.4. Strategia Rozwoju Gminy Stare Miasto na lata 2015-2025.....	29
II. Część diagnostyczno- analityczna.....	31
1. Położenie, powierzchnia, podział administracyjny gminy.....	31
2. Struktura i proces demograficzny.....	32
3. Infrastruktura techniczna.....	34
4. Komunikacja i transport.....	37
5. Gospodarka.....	37
6. Zasoby i warunki mieszkaniowe.....	40
7. Edukacja.....	41
8. Kultura.....	42
9. Ochrona zdrowia.....	44
10. Sport, rekreacja i turystyka.....	45
11. Bezpieczeństwo publiczne.....	52
12. Pomoc społeczna.....	53
13. Sektor pozarządowy.....	63
14. Bezrobocie.....	66
15. Bezdomność.....	69
16. Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie.....	70
17. Problemy równości płci.....	76
18. Sytuacja dziecka – problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach.....	80
19. Sytuacja osób niepełnosprawnych.....	83
20. Najważniejsze problemy i potrzeby społeczne w opinii mieszkańców Gminy Stare Miasto.....	90
21. Potencjał instytucjonalny Gminy Stare Miasto w przeciwdziałaniu problemom społecznym.....	98
22. Analiza SWOT dla Gminy Stare Miasto w aspekcie kwestii społecznych.....	99
23. Podsumowanie diagnozy.....	108
III. Część programowa.....	112
1. Misja, cele strategiczne, kierunki działań.....	112
1.1.Cel strategiczny nr 1 - Przeciwdziałanie lokalnemu bezrobociu poprzez działania zmierzające do aktywizowania osób bezrobotnych, organizowanie	

szkoleń, warsztatów podnoszących kwalifikacje i minimalizowanie skutków bezrobocia.....	113
1.2. Cel strategiczny nr 2 - Rozwój zintegrowanego systemu polityki społecznej zapewniającej profilaktykę i pomoc jednostce, rodzinie oraz środowiskom niewydolnym.....	117
1.3. Cel strategiczny nr 3 – Ograniczenie patologii społecznych.....	121
2. Wdrożenie, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii.....	124
3. Ramy finansowe strategii.....	126
4. Analiza ryzyka i zarządzanie ryzykiem.....	128
Zakończenie.....	130
Spis diagramów, tabel , wykresów i załączników.....	131

**KIEROWNIK WRAZ Z PRACOWNIKAMI
GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W STARYM MIEŚCIE
DZIĘKUJE WSZYSTKIM, KTÓRZY PRZYCZYNILI SIĘ DO
POWSTANIA NINIEJSZEGO DOKUMENTU,
WYRAŻAJĄC JEDNOCZEŚNIE NADZIEJĘ
NA DALSZĄ WSPÓŁPRACĘ W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY STARE MIASTO**

WSTĘP

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Termin strategii funkcjonuje w obszarze społecznym już od kilkunastu lat. Strategia rozwiązywania problemów społecznych to pewien generalny plan systemowego, długofalowego działania władz i wszystkich, którzy chcą im w tym pomóc, wobec szans i zagrożeń wynikających ze zmiennego otoczenia i działania innych podmiotów. Wagę strategii jako narzędzia rozwiązywania problemów społecznych podkreślił ustawodawca, zobowiązując w ustawie o pomocy społecznej wszystkie szczeble administracji samorządowej do opracowania takiego dokumentu.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki szeroko rozumianych kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do integracji społecznej.

Umieszczenie obowiązku opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych w ustawie o pomocy społecznej skutkuje często błędną interpretacją, iż winna ona zawierać jedynie treści związane z niwelowaniem problemów klientów pomocy społecznej. Kompleksowa i prawidłowo zbudowana strategia rozwiązywania problemów społecznych winna obejmować wszystkie obszary polityki społecznej, które mogą przyczynić się do lepszego funkcjonowania społeczności lokalnej, a w konsekwencji poprawy warunków życia mieszkańców danej jednostki administracyjnej.

Celem każdej gminy powinien być zrównoważony i trwały rozwój. Jednym z istotnych celów, dla których tworzy się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy” jest możliwość docierania do funduszy strukturalnych. Unia Europejska przyznając środki wymaga posiadania strategii, jako jednego z istotnych elementów planowania przedsięwzięć podmiotu występującego o pomoc, a co za tym idzie, strategia jest również pomocna w próbach nawiązania współpracy międzynarodowej.

Powstawanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Miasto odbywało się w trzech etapach. W pierwszym dokonano diagnozy stanu istniejącego, w drugim przeprowadzono analizę SWOT, czyli zidentyfikowano szanse i zagrożenia, a także

słabe i mocne strony, aby na koniec sprecyzować meritum sprawy, czyli cel strategiczny, cele operacyjne i zadania strategiczne.

Strategia została opracowana przy założeniu, że społeczność lokalna i władze samorządowe będą się z nią utożsamiać i aktywnie przystąpią do jej realizacji. Wytoczony cel strategiczny i cele operacyjne ułatwią władzom samorządowym podejmowanie optymalnych decyzji co do przyszłości gminy.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno - analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

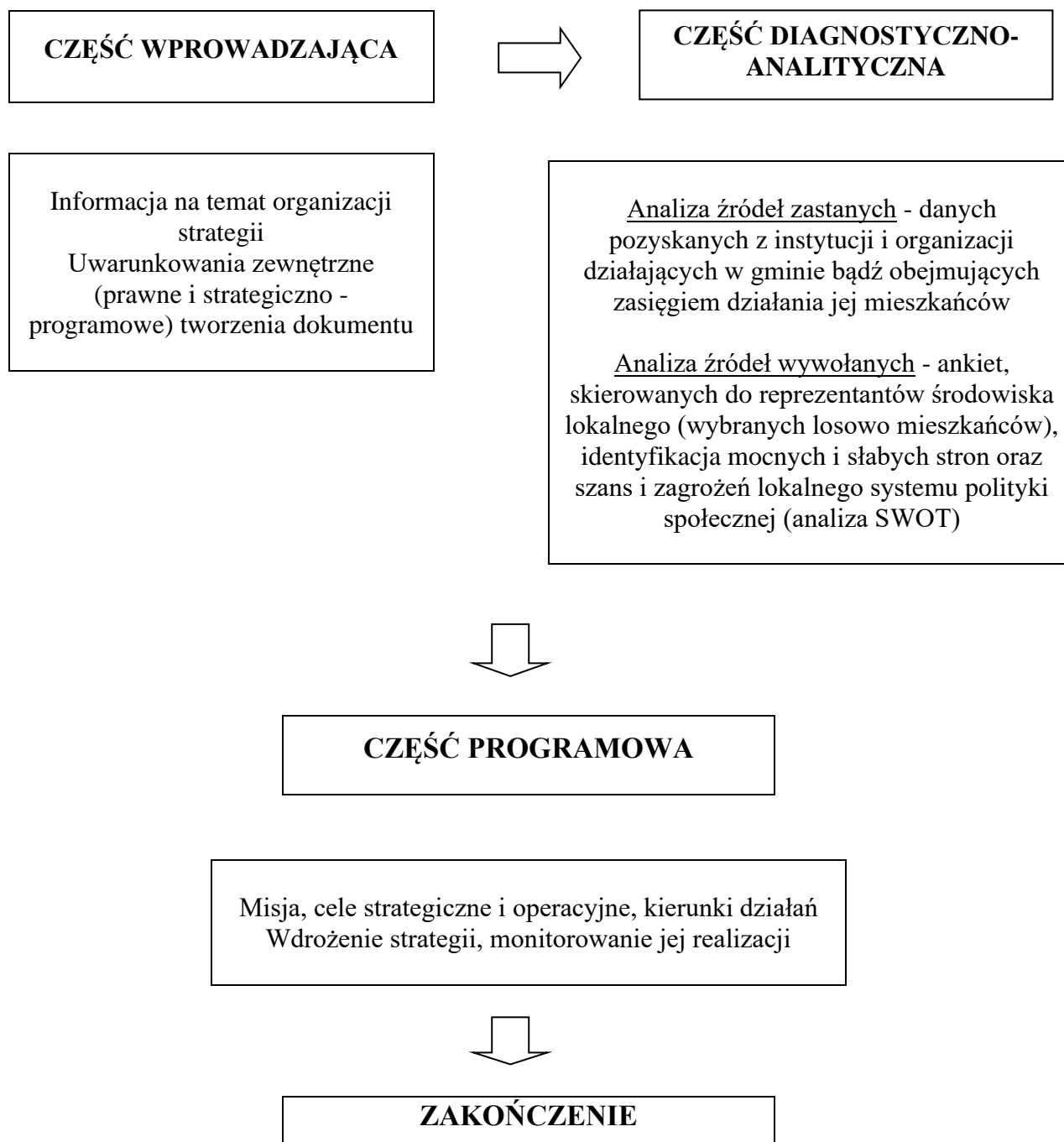
Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do reprezentantów środowiska lokalnego (wybranych losowo mieszkańców). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

- Demografia;
- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Gospodarka;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Edukacja;
- Kultura;
- Ochrona zdrowia;
- Sport, rekreacja i turystyka;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sektor pozarządowy;
- Bezrobocie;
- Bezdomność;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Problemy równości płci;
- Sytuacja dziecka;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawiono informację na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

Dokument wpływający na rzeczywistość społeczną winien być oparty na wartościach i zasadach polityki społecznej. Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne oraz dobre. Człowiek budujący swój system wartości, pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje, jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im wartości. Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna są bardzo różnorodne. Należą do nich ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartości.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórcy strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach małych nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym

wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.

4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli, polegają one na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości, cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównania szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, oraz stworzenia systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunek działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, należy wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny, jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz.803), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem

programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2021),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685),

- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 716 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn.zm),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r., poz. 1329),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021r. poz. 423 ze zm.),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. 2022 r. poz. 633 ze zm.),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 377),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 172),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r. poz. 1915 ze zm.),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 ze zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy

wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.3. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

2.3.1. Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027

Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 są elementem prac nad Umową Partnerstwa oraz krajowych i regionalnych programów operacyjnych dla interwencji finansowanych przez Europejskie Fundusze Inwestycyjne i Strukturalne w latach 2021-2027.

Dokument zawiera m.in. wyzwania i cele rozwojowe kraju, w tym diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej Polski, cele rozwojowe kraju w perspektywie do roku 2030, opis podejścia terytorialnego oraz matrycę potrzeb na lata 2021-2027 oraz uzasadnienie wyboru realizacji **5 celów Polityki Spójności na lata 2021-2027**:

- 1) Bardziej inteligentna Europa,
- 2) Bardziej przyjazna dla środowiska niskomisyjna Europa,
- 3) Lepiej połączona Europa,
- 4) Europa o silniejszym wymiarze społecznym,
- 5) Europa bliżej obywateli.

Dokument obejmuje również opis warunków podstawowych, których spełnienie determinuje możliwość uruchomienia środków w poszczególnych celach polityki w kolejnej perspektywie, opis mechanizmów koordynacji i komplementarności polityki spójności z innymi politykami Unii Europejskiej, tj. Wspólną Polityką Rolną i Wspólną Polityką Rybołówstwa oraz instrumentami finansowanymi z Unii Europejskiej, tj. programami zarządzanymi centralnie przez Komisję Europejską, zarys finansowania programów operacyjnych w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, katalog programów operacyjnych w Polsce w latach 2021-2027 oraz opis systemu instytucjonalnego służącego realizacji Umowy Partnerstwa.

W latach 2021-2027 w ramach Polityki Spójności możliwe będzie finansowanie przedsięwzięć ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego + i Funduszu Spójności. Proponowane **programy operacyjne** obejmują: program operacyjny w zakresie infrastruktury transportu, energetyki i środowiska, zdrowia, kultury, nauki i edukacji oraz spraw społecznych, program(-y) operacyjny(-ne) w zakresie badań, rozwoju oraz innowacyjności oraz rozwoju cyfrowego, program operacyjny w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego, program operacyjny w zakresie województw wschodniej Polski, program operacyjny w zakresie wspierania regionów

z deficytem/obszarów słabszych gospodarczo, program operacyjny Pomoc Techniczna oraz 16 regionalnych programów operacyjnych.

W okresie programowania 2021-2027 zaproponowano również nowe rozwiązanie w postaci Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, którego zadaniem ma być wspieranie działań na rzecz ograniczenia negatywnych skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych związanych z odejściem od węgla i zaadoptowanie się do nowych warunków.

2.3.2. Strategia na rzecz Praw Osób Niepełnosprawnych na lata 2021-2030

Strategia opiera się na wynikach poprzedniej europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności 2010–2020, która utorowała drogę do Europy pozbawionej barier, w której pozycja osób niepełnosprawnych jest wzmocniona, tak aby mogły one korzystać ze swoich praw i w pełni uczestniczyć w życiu społecznym i gospodarczym. Pomimo postępów poczynionych w ostatnim dziesięcioleciu osoby niepełnosprawne nadal napotykały poważne trudności i są bardziej zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Celem strategii jest zapewnienie, by wszystkie osoby niepełnosprawne w Europie, bez względu na ich płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, wiek lub orientację seksualną:

- mogły korzystać z przysługujących im praw człowieka,
- miały równe szanse i równy dostęp do uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym,
- były w stanie decydować, gdzie, jak i z kim mieszkają,
- mogły swobodnie przemieszczać się w UE niezależnie od ich potrzeb w zakresie wsparcia,
- i nie doświadczały już dyskryminacji.

Ta nowa i wzmocniona strategia uwzględnia różnorodność form niepełnosprawności – często niewidocznych – i obejmuje długotrwałą niepełnosprawność fizyczną, umysłową, intelektualną i sensoryczną (zgodnie z art. 1 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych).

Strategia ma być sposobem na rozwiązanie problemów, z którymi borykają się kobiety, dzieci, osoby starsze, uchodźcy z niepełnosprawnościami oraz osoby mające trudności społeczno-ekonomiczne. Promuje ona podejście przekrojowe zgodnie z Agendą ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i celami zrównoważonego rozwoju.

Strategia przedstawia zestaw działań i inicjatyw przewodnich w różnych dziedzinach. Określono priorytety, takie jak:

- dostępność: czyli możliwość swobodnego przemieszczania się i pobytu, ale także uczestniczenia w procesie demokratycznym,
- zapewnienie godnej jakości życia a także możliwości prowadzenia niezależnego życia, ponieważ strategia koncentruje się w szczególności na procesie deinstytucjonalizacji, ochronie socjalnej i niedyskryminacji w miejscu pracy,
- równe uczestnictwo, ponieważ celem jest skuteczna ochrona osób niepełnosprawnych przed wszelkimi formami dyskryminacji i przemocy, zapewnienie im równych szans i dostępu do wymiaru sprawiedliwości, edukacji, kultury, sportu i turystyki, a także równego dostępu do wszystkich usług zdrowotnych,
- rola UE jako lidera dającego przykład,
- zobowiązanie UE do realizacji tej strategii,
- promowanie praw osób niepełnosprawnych na całym świecie.

2.3.3. Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność

„Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność, uwzględniająca szczegółowe rozwiązania we wszystkich najważniejszych sferach życia osób starszych, m.in. w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia, aktywności społecznej, zawodowej itp., a także dostosowania infrastruktury do potrzeb i możliwości takich osób”.

2.3.4. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) Strategia ta jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze długofalowej polityki gospodarczej i społecznej. Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2030. Przedstawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony.

2.3.5. Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych

„Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych” ratyfikowana przez Prezydenta Polski w roku 2012 ma na celu popieranie, ochronę i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Dokument kładzie nacisk na prowadzenie konsultacji z osobami niepełnosprawnymi w zakresie spraw związanych z osobami niepełnosprawnymi oraz angażowanie tych osób, w tym niepełnosprawnych dzieci, w te procesy, za pośrednictwem reprezentujących je organizacji.

2.3.6. Program rządowy Dostępność Plus 2018-2025

Program Dostępność Plus to pierwsze i kompleksowe ujęcie tematyki dostępności w Polsce. Jego celem jest zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach zwłaszcza dla osób starszych oraz z niepełnosprawnościami. Koncentruje się na dostosowaniu przestrzeni publicznej, architektury, transportu i produktów do wymagań wszystkich obywateli.

2.3.7. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele:

- 1) Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji,
- 2) Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym,

- 3) Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
- 4) Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki,
- 5) Stworzenie Polski Cyfrowej,
- 6) Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”,
- 7) Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska,
- 8) Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
- 9) Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego,
- 10) Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej,
- 11) Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

2.3.8. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą

marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

2.3.9. Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS) - Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, który ma na celu pomoc we włączeniu Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

2.3.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL), której głównym celem jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Obejmuje 4 cele szczegółowe:

- Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych;

- Poprawę zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej;
- Wzrost i poprawę wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy;
- Redukcję ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawę dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, stanowiąca odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Zaplanowano bardzo szerokie działania, które odnoszą się do zatrudnienia i polityki społecznej oraz wpływających na nie kwestii związanych z zapewnieniem odpowiednich warunków mieszkaniowych, do edukacji i szeroko rozumianej ochrony zdrowia.

2.3.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 stanowi **wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków**, który odnosi się do zagadnień jednego z obszarów wpływających na osiągnięcie celów SOR: Kapitał ludzki i społeczny. Jest on również powiązany z realizacją działań wskazanych w poszczególnych obszarach dla wszystkich trzech celów szczegółowych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Cel główny doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

- Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;
- Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;
- Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

2.3.12. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030, którego głównym celem jest wsparcie i inkluzja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz wzrost spójności społecznej”

Określone na podstawie diagnozy priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- przeciwdziałania bezdomności,
- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,

- wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

2.3.13. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 – celem głównym programu jest: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce.

Cele szczegółowe to:

- Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących
- zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

2.3.14. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej jest dokumentem służącym realizacji celów dotyczących rozwoju ekonomii społecznej wyznaczonych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w strategiach zintegrowanych. Ponadto jest on również wyrazem uporządkowania kierunków interwencji publicznej i działań wpływających na możliwości wykorzystania aktywności podmiotów sektora ekonomii społecznej, w tym spółdzielni, jako instrumentu aktywnej polityki społecznej oraz polityki rozwoju społecznego i lokalnego.

Cel długofalowy strategiczny programu:

Ekonomia społeczna i solidarna stanie się istotnym instrumentem aktywnej polityki społecznej, wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego.

Cel główny programu:

Do roku 2030 podmioty ekonomii społecznej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług społecznych.

Cele szczegółowe programu:

- Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych.
- Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej na rynku.
- Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej.

2.4. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

2.4.1. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano wizję rozwoju („Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa”) i misję województwa („Samorząd Województwa umacnia krajową i europejską pozycję Wielkopolski, rozwija jej potencjał społeczny i gospodarczy, podnosi poziom życia mieszkańców oraz dba o środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe regionu dla dobra jego obecnych i przyszłych pokoleń w myśl zasad zrównoważonego rozwoju”) cel generalny jest tożsamy z wizją rozwoju, cele strategiczne, operacyjne i horyzontalne.

Założenia polityki społecznej ujęto w ramach celów strategicznych oraz służących ich osiągnięciu celów operacyjnych.

Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców.

Cel operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia:

- Tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości,
- Aktywizacja niewykorzystanych zasobów pracy,

Cel operacyjny 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy:

- Poprawa jakości edukacji i kształcenia, w tym dopasowanie do potrzeb rynku pracy,
- Wzrost kompetencji osób dorosłych i ich udziału w kształceniu ustawicznym,
- Nowoczesna infrastruktura dla edukacji, w tym TIK,

Cel strategiczny 2. Rozwój społeczny wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.

Cel operacyjny 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie:

- Wzmacnianie potencjału demograficznego i funkcji rodziny,
- Rozwój srebrnej gospodarki,
- Wzrost atrakcyjności osiedleńczej regionu,
- Promocja zdrowego stylu życia, rozwój opieki i infrastruktury zdrowotnej,

Cel operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom:

- Poprawa dostępu i standardów usług oraz funkcjonowania infrastruktury społecznej,
- Wyrównywanie szans edukacyjnych,
- Rozwijanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej,

Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu:

- Kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych, równościowych, innowacyjnych, w tym rozwój innowacji społecznych,
- Wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury,
- Rozwój przemysłu czasu wolnego,

Cel strategiczny 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Cel operacyjny 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług:

- Wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w usługach,
- Wzrost kompetencji kadr instytucji publicznych,
- Rozwój współzarządzania, z wykorzystaniem metod partycypacji społecznej,

Cel operacyjny 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju:

- Wzmacnianie instrumentów programowych i doskonalenie systemów wdrażania,
- Rozwój instrumentów terytorialnych,
- Budowanie pozytywnego wizerunku oraz umacnianie rangi i rozwijanie współpracy regionu na arenie międzynarodowej.

2.4.2. Strategia Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi powiat współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa wielkopolskiego.

Działania Samorządu Województwa Wielkopolskiego prowadzone w ramach regionalnego systemu polityki społecznej projektowane są z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości odpowiedzi na wyzwania socjalne, pojawiających się na trzech poziomach:

1. Życia codziennego mieszkańców Regionu i funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego,
2. Działania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz podmiotów reprezentujących trzeci system,
3. Całościowego funkcjonowania systemu wsparcia.

Stąd też, działania podejmowane przez najbliższą dekadę w obszarze społecznym przyczynią się do tego, aby polityka społeczna w Wielkopolsce kształtowana na poziomie regionalnym:

1. Była wrażliwa na potrzeby społeczne mieszkańców, również tych, wymagających zindywidualizowanych form wsparcia oraz społeczeństwa obywatelskiego, co przełoży się na zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości życia, dostępnych i dopasowanych do potrzeb usług społecznych oraz stworzenie ekosystemu do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i obywatelskich działań nieformalnych.
2. Wspierała działania podejmowane przez gminne i powiatowe jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz ich pracowników, co w efekcie przełoży się na podniesienie jakości realizowanych przez nie działań oraz wpłynie na poprawę warunków pracy kadry socjalnej i opiekuńczej.
3. Oddziaływała na funkcjonowanie systemu wsparcia w oparciu o innowacyjne metody, nowatorskie rozwiązania oraz działania lobbingsowe na rzecz funkcjonalnego i nowoczesnego systemu, co w efekcie przełoży się na skoordynowanie systemu wsparcia i podniesienie jakości współpracy instytucjonalnej podmiotów działających w jego ramach.

Realizacji wizji wdrażania regionalnej polityki społecznej powinno towarzyszyć współdziałanie na wszystkich szczeblach podejmowania działań w jej ramach – agend rządowych, samorządów lokalnych, czy podmiotów społecznych.

Misja precyzuje istotę działań i określa podstawowe funkcje do spełnienia, na rzecz urzeczywistnienia opisanej w dokumencie wizji.

Kluczowe obszary działań w Strategii Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku to: usługi społeczne, infrastruktura społeczna, aktywność społeczna i obywatelska, włączenie społeczne i koordynacja polityki.

Adresatami Strategii są: seniorzy, rodziny, osoby z niepełnosprawnościami (w tym osoby niesamodzielne, z zaburzeniami psychicznymi, osoby chorujące przewlekłe oraz ich opiekunowie), osoby z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego (w tym: ubogie, bezrobotne, uzależnione, w kryzysie bezdomności, opuszczające zakłady karne i inne instytucje, np. MOW, MOS i inne grupy dotknięte ryzykiem ubóstwa), migranci, kadra pomocy i integracji społecznej.

Cele strategiczne:

- Usługi społeczne dostępne i wysokiej jakości,
- Infrastruktura zróżnicowana i dostępna w środowisku lokalnym,
- Wielkopolska obywatelska, potrafiąca się samoorganizować,
- Mieszkańcy aktywni i włączeni w główny nurt życia społeczno-gospodarczego,
- Regionalny system polityki społecznej – skoordynowany, wielosektorowy i międzyinstytucjonalny.

2.4.3. Strategia Rozwoju Powiatu Konińskiego na lata 2021-2030

„Strategia Rozwoju Powiatu Konińskiego na lata 2021-2030” jest kluczowym dokumentem strategicznym dla działań realizowanych przez Powiat Koniński. Strategia to długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju i przyjmujący priorytety działania (cele operacyjne i kierunki), które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych.

Wizja w strukturze Strategii Rozwoju Powiatu Konińskiego na lata 2021–2030 jest wyobrażeniem przyszłości, opisem przyszłych przemian, jakie zajdą w przestrzeni powiatu, zarówno w odniesieniu do jego funkcji, mieszkańców oraz kluczowych czynników, zapewniających sukces rozwoju.

Powiat koniński jest przestrzenią dynamicznie zachodzących zmian w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej. To przestrzeń modelowej, udanej transformacji. Odejście od węgla było impulsem do dokonania zasadniczych zmian społecznych i gospodarczych.

Powiat koniński to obszar aktywny pod względem gospodarczym. Wyróżnia się wysokim poziomem przedsiębiorczości. Powiat w sposób innowacyjny w skali kraju wykorzystuje zewnętrzne narzędzia wsparcia rozwoju przedsiębiorczości. Potrafi wzmacniać istniejące

potencjały, w szczególności rolnictwo i turystykę. Rolnictwo opiera się na współpracy, spółdzielczości oraz rozwiązaniach przynoszących dodatkowe dochody, w tym produktach przemysłu rolno-spożywczego, produktach lokalnych i ekologicznych.

Rozwinięta funkcja turystyczna bazuje na walorach kulturowych i przyrodniczych, jak też wykorzystuje dziedzictwo poprzemysłowe oraz lokalne produkty i usługi. Powiat Koniński integruje i wspiera pomysły rozwoju turystycznego, w tym prowadzi promocję oferty turystycznej.

Przemiany społeczno-gospodarcze wspierane są przez nowoczesny i dostosowany do rynku system kształcenia. W systemie tym ważną rolę pełnią przedsiębiorcy, a Powiat Koniński jest ważnym moderatorem tego procesu.

Powiat Koniński dokonuje znacznego wysiłku w zakresie ochrony środowiska. Zwiększa się w szczególności potencjał retencyjny oraz dokonuje rewolucyjna zmiana w zakresie gospodarki energetycznej. Powiat rezygnuje z węgla i stawia na rozwój odnawialnych źródeł energii, stając się liderem w skali kraju.

Powiat koniński charakteryzuje się wysokim poziomem usług publicznych, w szczególności w zakresie opieki społecznej i zdrowotnej, kultury, rekreacji i sportu. Za jakość usług publicznych oraz wykorzystanie szans transformacji społeczno-gospodarczej odpowiadają profesjonalne, merytoryczne i zaangażowane instytucje powiatowe.

Misja Powiatu Konińskiego - Rozwijamy potencjał naszego powiatu dla dobra jego mieszkańców, dbając o środowisko przyrodnicze, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Cele strategiczne i priorytety:

1. Transformacja gospodarcza
  - 1.1. Nowoczesna edukacja i kadry dla gospodarki.
  - 1.2. Turystyka, która nas napędza.
  - 1.3. Nowe spojrzenie na rolnictwo.
  - 1.4. Wysoka przedsiębiorczość i spółdzielczość.
  - 1.5. Innowacje w gospodarce.
  - 1.6. Infrastruktura dla gospodarki.
2. Transformacja środowiskowa
  - 2.1. Lider OZE.
  - 2.2. Woda dla powiatu.
  - 2.3. Świadomi mieszkańcy.
- 3 Aktywni mieszkańcy

- 3.1. Rozwinięta oferta czasu wolnego.
- 3.2. Zintegrowane społeczeństwo.
- 3.3. Aktywne i zdrowe społeczeństwo.
- 4. Profesjonalne instytucje
  - 4.1. Rewolucja cyfrowa.
  - 4.2. Profesjonalne kadry.
  - 4.3. Powiat dla mieszkańców (wymiar dostępności).
  - 4.4. Powiat współpracujący i integrujący politykę rozwoju lokalnego.

Struktura wizji, misji, celów i priorytetów nawiązuje bezpośrednio do wyzwań rozwojowych. Powiązania celów i priorytetów wskazuje na pełną spójność z wyzwaniami rozwojowymi. Wybrane priorytety mają charakter przekrojowy, co oznacza, że oddziałują na wiele wymiarów rozwojowych. Powiązanie celów i priorytetów z wyzwaniami wskazuje na konieczność integrowania działań i efektów. Potwierdza to ważną rolę i znaczenie celu 4. Profesjonalne instytucje, w którym podkreśla się rolę instytucji powiatowych, które powinny być moderatorem i integratorem działań rozwojowych na swoim obszarze. Takie podejście jest spójne z założeniami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Wielkopolska 2030. Przekrojowym wyzwaniem rozwoju powiatu konińskiego jest transformacja węglowa, która faktycznie wykazuje się spójnością ze wszystkimi priorytetami Strategii Rozwoju Powiatu Konińskiego na lata 2021–2030.

2.4.4. Strategia Rozwoju Gminy Stare Miasto na lata 2015-2025

Strategia Rozwoju Gminy Stare Miasto zawiera opis i analizę stanu gospodarki gminy Stare Miasto, gdzie zostały dokładnie opisane takie elementy jak: naturalne uwarunkowania gospodarki gminy, demografia i rynek pracy, rolnictwo, infrastruktura techniczna oraz socjalna. W kolejnej części została dokonana ocena wykonania strategii rozwoju i wykorzystane środki unijne na lata 2004-2014. W dalszej części zostały natomiast opisane strategiczne kierunki rozwoju gminy Stare Miasto oraz została przedstawiona wizja, misja i cele główne wraz z celami szczegółowymi.

WIZJA GMINY

Stare Miasto gminą o wysokim poziomie życia, ze zrównoważonym rozwojem społeczno – gospodarczym. Gmina z rozwiniętą infrastrukturą techniczną, nowoczesnym rolnictwem, z sektorem usługowo – wytwórczym uwzględniającym aspekty ekologiczne.

Miejsce przyciągające inwestorów i posiadające warunki do stałego osiedlania się.

MISJA

„Dążenie do zapewnienia wysokiego standardu życia mieszkańców w oparciu o wykorzystanie instrumentów zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego gminy przy poszanowaniu środowiska naturalnego”.

W Strategii zostały określone następujące cele główne i cele szczegółowe:

Cele główne strategii:

1. Rozwój infrastruktury technicznej;
2. Poprawa stanu środowiska naturalnego i ochrona zasobów przyrodniczych;
3. Ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego gminy;
4. Rozwój kapitału ludzkiego i wsparcie edukacji;
5. Wzrost znaczenia potencjału społecznego gminy;

Cele szczegółowe strategii:

1. Planowanie przestrzenne
  - 1.1. Zadania z zakresu zagospodarowania przestrzennego
2. Pomoc społeczna
  - 2.1. Przeciwdziałanie lokalnemu bezrobociu poprzez działania zmierzające do aktywizowania osób bezrobotnych, organizowanie szkoleń, warsztatów podnoszących kwalifikacje i minimalizowanie skutków bezrobocia
  - 2.2. Rozwój zintegrowanego systemu polityki społecznej zapewniającej profilaktykę i pomoc jednostce, rodzinie oraz środowiskom niewydolnym
  - 2.3. Ograniczenie patologii społecznych
3. Ochrona środowiska
  - 3.1. Poprawa stanu środowiska naturalnego i ochrona zasobów przyrodniczych
4. Oświata, kultura i sport
  - 4.1. Zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do wysokiej jakości usług społecznych
  - 4.2. Stworzenie atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej dla mieszkańców
5. Promocja gminy
6. Bezpieczeństwo i porządek publiczny

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO - ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Gmina Stare Miasto to gmina wiejska, leży we wschodniej części województwa wielkopolskiego w powiecie konińskim. Prawie cały obszar gminy Stare Miasto zaliczony został w Wojewódzkim Planie Zagospodarowania Przestrzennego do strefy intensywnych procesów urbanizacyjnych oraz do strefy rozwoju działalności logistycznej. Polityka przestrzenna w tym rejonie województwa ukierunkowana jest na minimalizację wpływu odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego na pozostałe funkcje terenu. Północno – zachodnia część gminy zaliczona została do obszarów NATURA 2000 mających znaczenie dla wspólnoty (PLH 300009 Ostoja Nadwarciańska) oraz obszar specjalnej ochrony ptaków (PLB 300002 Dolina Środkowej Warty). Siedzibą organów gminy jest Stare Miasto. Gmina do niedawna miała typowo rolniczy charakter. W ostatnich latach nastąpiły zmiany. Korzystnym czynnikiem rozwoju jest autostrada A2, która spowodowała zmianę profilu gospodarczego, regionalnego i lokalnego, a także atrakcyjność inwestycyjną, co za tym idzie dynamiczny rozwój gminy.

Gmina Stare Miasto, mimo bliskiego położenia Konina i jego strefy przemysłowej jest gminą wiejską z obszarami przemysłowymi.

Powierzchnia gminy 97,8 km².

Sieć osadniczą tworzą sołectwa.

Liczba sołectw - 16:

1. Barczygłów
2. Bicz
3. Główiew
4. Janowice
5. Karsy
6. Kazimierów
7. Krągola
8. Krągola Pierwsza
9. Lisiec Mały
10. Lisiec Wielki

11. Modła Królewska
12. Rumin
13. Stare Miasto
14. Trójka
15. Żdżary
16. Żychlin

Siedzibą gminy jest miejscowość Stare Miasto położona w północnej części gminy przy drodze krajowej nr 25 i w sąsiedztwie autostrady A - 2.

Gmina położona jest w nieznaczej odległości od linii kolejowej (Konin – 10 km).

Położenie geograficzne

Gmina Stare Miasto położona jest w południowo – wschodniej części powiatu konińskiego, we wschodniej części województwa wielkopolskiego i graniczy z gminami:

od północy	-	z gminą Golina,
od północnego – zachodu	-	z miastem Konin,
od zachodu	-	z gminą Rzgów,
od południowego – zachodu	-	z gminą Rychwał ,
od południowego – wschodu	-	z gminą Tuliszków,
od wschodu	-	z gminą Krzymów.

Gmina Stare Miasto posiada takie atuty jak: korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne, dobrze rozwinięta infrastrukturę i różnorodne kwalifikacje zawodowe mieszkańców gotowych podjąć prace, a także przychylność władz w szybkim załatwianiu formalności, która przyciąga inwestorów na terenie gminy.

2. STRUKTURA I PROCESY DEMOGRAFICZNE

Uwarunkowania demograficzne w decydujący sposób determinują rozwiązania społeczne. Dzięki takim danym można z dość dużym prawdopodobieństwem przewidzieć jak będzie się kształtowała sytuacja społeczna. Można dzięki nim już teraz na etapie planowania jak i podejmowania decyzji podjąć odpowiednie kroki mogące zapobiec negatywnym

zjawiskom, które mogą wystąpić. Gmina Stare Miasto jest jedną z większych gmin pod względem mieszkańców powiatu konińskiego.

Z końcem 2014 roku gmina Stare Miasto liczyła 11 613 mieszkańców, w tym 5 837 kobiet, które stanowiły 50,26% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 119 osób na 1 km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała zmianom. W latach 2012-2014 zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i liczba osób starszych ulegała nieznacznym wahaniom, a liczba osób w wieku produkcyjnym rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 553	2 546	2 555
liczba osób w wieku produkcyjnym	7 484	7 527	7 607
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 326	1 375	1 451
ogółem	11 363	11 448	11 613

Źródło: Dane Urzędu Gminy Stare Miasto.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak: będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, które odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba urodzeń żywych	130	126	149
liczba zgonów	89	85	81
przyrost naturalny	41	41	68

Źródło: Dane Urzędu Gminy Stare Miasto.

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	98	56	102
saldo migracji w ruchu zagranicznym	1	1	-3
saldo migracji ogółem	99	57	99

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Wpływ na zwiększającą się liczbę mieszkańców miał dodatni, rosnący z roku na rok przyrost naturalny spowodowany rosnącą liczbą urodzeń żywych (przyrost naturalny z 41 w 2012 r. i 2013 r. do 68 w 2014 r., liczba urodzeń żywych: 130 w 2012 r. do 149 w 2014 r.). Czynnikiem kształtującym liczbę mieszkańców było również saldo migracji, które w latach 2012-2014 było korzystne (98 w 2012 r., 56 w 2013 r., 102 w 2014 r.).

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę przede wszystkim na zwiększającą się liczbę osób starszych. Bardzo istotną kwestią jest również duża liczba osób w wieku produkcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym. Aktualnie różnica pomiędzy osobami w wieku produkcyjnym a poprodukcyjnym jest właściwa, gdyż liczba osób w wieku produkcyjnym jest ponad 5 razy większa. W przyszłości jednak ta tendencja się odwróci i osób w wieku poprodukcyjnym będzie znacznie więcej niż w wieku produkcyjnym.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dostosowanie dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Stare Miasto jest zróżnicowany. Ze względu na przebieg przez teren gminy autostrady A2, dwóch ruchliwych dróg krajowych oraz perspektywę lokowania nowych zakładów pracy, kwestia drogownictwa jest jedną z najważniejszych dla rozwoju gminy.

W 2012 roku zakończono budowę przedłużenia autostrady w kierunku Warszawy. Nowy odcinek na terenie gminy ma długość około 10 km. Dzięki temu powstał w gminie drugi węzeł z miejscowości Żdżary, co przyczyniło się do dalszego wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Oświetlenia przy drogach

Jednym z celów na terenie gminy jest poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego. Dlatego w ciągu 10 lat zostało zainstalowane około 87 nowych punktów świetlnych.

System wodno-kanalizacyjny i gazowniczy

Długość sieci kanalizacyjnej:

Według stanu na dzień 31.12.2013 roku kanalizacją objęte są miejscowości: Stare Miasto, Żychlin i Modła

- Długość sieci kanalizacyjnej – 43 050 mb.
- Oczyszczalnia ścieków – 1 szt. o przepustowości 1400 m³/na dobę rozbudowana i oddana do użytku pod koniec 2012 roku
- Indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków – 37 szt. (stan na dzień 09.12.2013r.)

Sieć wodociągowa

Właścicielem sieci wodociągowej jest gmina Stare Miasto, która dzierżawi ją Zakładowi Usług Wodnych (ZUW). Zakład ten prowadzi eksploatację sieci.

W przypadku awarii mieszkańcy zgłaszają ją do Urzędu Gminy, który przekazuje informacje do ZUW, zobowiązanego do niezwłocznego jej usunięcia.

Wodociągi:

Według stanu na dzień 31.12.2013 roku:

- Długość sieci wodociągowej - 157 600 mb
- Stacje uzdatniania wody – 2 szt.

Gazyfikacja gminy

Gmina jest częściowo zgazyfikowana w obrębie wsi Stare Miasto, Rumin, Żychlin, Główiew, Modła Królewska oraz Modła Księża.

Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Warszawie, na podstawie zainteresowanych potencjalnych inwestorów korzystaniem z paliwa gazowego oraz przekazanych ankiet sondażowych, sporządziła analizę techniczno – ekonomiczną razem z planowanymi do wybudowania gazowymi sieciami średniego ciśnienia:

- DN 180 mm pomiędzy węzłem autostradowym w Modle Królewskiej drogi A2 z DK25, a węzłem autostradowym w Żdźarach drogi A2 z DK 72.
- DN 180 mm relacji Turek – Tuliszków – Konin / stacja w m. Rumin/.

Z jednej strony wejście Polski do Unii Europejskiej wiąże się z przykładaniem uwagi do spraw związanych z ochroną środowiska, a więc również z odchodzeniem od kotłowni

węglowych i przechodzeniem na spalanie gazowe. Z drugiej strony zasobność portfeli lokalnej społeczności uniemożliwia przyłączanie swych nieruchomości do instalacji sieci gazowej i korzystanie z ogrzewania gazowego.

Sieci gazowe na terenie gminy Stare Miasto na dzień 31.12.2013r.:

Długość sieci gazowych.: 65,629 km

Ilość przyłączy gazowych: 700 szt.

Gospodarka odpadami

W styczniu 2012 weszła w życie nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w związku z nowelizacją ustawy gmina Stare Miasto zmieniła system gromadzenia odpadów w lipcu 2013 roku z ogólnodostępnych pojemników na odpady segregowane na indywidualny odbiór z posesji.

Mieszkańcy gromadzą odpady w workach foliowych, dokonując segregacji surowców wtórnych u źródła (worek żółty – plastik, opakowania wielomateriałowe, drobne metale, worek biały – szkło, worek niebieski - makulatura, worek brązowy – odpady biodegradowalne). Surowce wtórne, w workach są odbierane z granic posesji wg określonego harmonogramu. Pozostałe śmieci są odbierane w postaci odpadów zmieszanych.

Obecnie na terenie gminy Stare Miasto opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi zależna jest od liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość. W przyszłości rozważa się objęcie systemem gospodarowania odpadami również tzw. nieruchomości niezamieszkałe.

Na terenie gminy funkcjonuje również Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, gdzie mieszkańcy nieodpłatnie oddają meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte opony, akumulatory i baterie.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2012-2014 to:

- Wybudowano kanalizację sanitarną – siecią kanalizacyjną objęte są trzy miejscowości tj. Żychlin, Stare Miasto oraz Modła Królewska
- Zmodernizowano i rozbudowano gminną oczyszczalnię ścieków w miejscowości Modła Królewska.
- Powstało 37 indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy

- Rozbudowano sieć wodociągową.
- Istnieją 2 stacje uzdatniania wody.
- Od stycznia 2012 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach zmieniająca od podstaw system zagospodarowania odpadów.
- Zrealizowano przedsięwzięcia z zakresu edukacji ekologicznej m.in. Ścieżkę edukacyjną przyrodniczo-kulturową w Żychlinie, ekopiknik „Ziemia dla Ludzi – Ludzie dla Ziemi”, ścieżkę edukacyjną dla najmłodszych przy przedszkolu w miejscowości Stare Miasto, uczestniczono w akcjach edukacyjnych organizowanych przez powiat koniński. Corocznie organizowano wiosenne i jesienne „Sprzątanie świata”, w którym uczestniczyły dzieci i młodzież ze szkół z terenu gminy, a Szkole Podstawowej w Żdżarach nadano imię inicjatorce tej wielkiej akcji – Pani Miry Stanisławskiej – Meysztowicz. Ponadto dzieci i młodzież ze szkół uczestniczyli w akcjach ponadgminnych takich jak: selektywna zbiórka odpadów czy też „Drzewko za butelkę”, a także o zasięgu krajowym np. „Listy dla Ziemi”.

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie Konina. Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne. Z zachodu na wschód autostrada A-2, z północy na południe droga krajowa nr 25 Ostrów Wielkopolski – Bydgoszcz. Przez gminę przebiega również droga biegnąca z Konina przez Turek do Łodzi. Na terenie gminy brak jest sieci kolejowej.

Usługi komunikacyjne w gminie świadczy Miejski Zakład Komunikacji z siedzibą w Koninie. Do gminy Stare Miasto kursują autobusy MZK linia 53, 60, 69.

5. GOSPODARKA

Gmina Stare Miasto jest gminą rolniczo-przemysłową. Użytki rolne zajmują tu 77% obszaru gminy, z czego ponad 2/3 stanowią grunty orne. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat struktury użytków rolnych w gminie.

Tabela 4. Użytkowanie gruntów.

Powierzchnia ogólna (w ha)	9 782
Powierzchnia użytków rolnych (w ha)	7 528
w tym: grunty orne (w ha)	5 715
sady (w ha)	190
łąki i pastwiska (w ha)	1 582
lasy i zadrzewienia (w ha)	1 414
drogi (w ha)	364
tereny zabudowane (w ha)	585
inne (w ha)	106

Źródło: Dane Urzędu Gminy Stare Miasto

W latach 2012-2014 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie systematycznie rosła. Działy one głównie w takich sekcjach, jak: handel i naprawy (309), budownictwo (204) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (107).

W analizowanym okresie widać, że na terenie gminy cały czas powstają nowe podmioty gospodarcze oferujące nowe miejsca pracy. Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 5. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	40	43	32
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	1 071	1 142	1 200
liczba podmiotów ogółem	1 111	1 185	1 232

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2014 roku.

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	27
górnictwo i wydobywanie	0
przetwórstwo przemysłowe	100
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją transport i gospodarka magazynowa	2
budownictwo	204
handel hurtowy, detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	309
transport i gospodarka magazynowa działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	103
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	27
informacja i komunikacja	21
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	42
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	20
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	107
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	25
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	14
edukacja	42
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	98
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	21
pozostała działalność usługowa	67

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2012-2014 liczba budynków mieszkalnych w gminie Stare Miasto ulegała stałemu wzrostowi (z 2 962 w 2012 r. do 3 060 w 2014 r.). Analogicznie w latach 2012-2014 wzrastała: liczba mieszkań w gminie (z 3 033 w 2012 r. do 3 133 w 2014 r.), a także liczba izb w mieszkaniach (z 15 194 w 2012 r. do 15 773 w 2014 r.) i łączna powierzchnia użytkowa mieszkań (z 350 266 m² w 2012 r. do 364 666 m² w 2014 r.).

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wzrosła w analizowanym okresie ze 115,5 m² w 2012 r. do 116,4 m² w 2014 r., natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę w gminie wzrosła z 30,6 m² w 2012 r. do 31,1 m² w 2014 r. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba budynków mieszkalnych	2 962	3 001	3 060
liczba mieszkań	3 033	3 072	3 133
liczba izb w mieszkaniach	15 194	15 425	15 773
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	350 266	356 180	364 666
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	115,5	115,9	116,4
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	30,6	30,8	31,1

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe i dodatki energetyczne. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście. W 2014 roku przyznano 7 dodatków mieszkaniowych na łączną kwotę 10 452 zł oraz 6 dodatków energetycznych na łączną kwotę 437 zł.

7. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, kształcenie, nauka, zdobywanie wiedzy i umiejętności, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka, jako proces trwający od dzieciństwa. Umożliwia podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

Poziom wykształcenia przekłada się na atrakcyjność na rynku pracy, co w klarowny sposób daje odpowiedź, co trzeba czynić, aby zmniejszyć bezrobocie, a także negatywne skutki społeczne będące wynikiem takiej sytuacji. Bezrobotnym legitymującym się niskim wykształceniem bardzo trudno znaleźć pracę, gdyż nie potrafią dopasować się do zmieniającej się rzeczywistości, nowych wymagań.

W roku szkolnym 2014/2015 w gminie Stare Miasto funkcjonowało 8 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 1 przedszkole samorządowe z 2 oddziałami, 4 szkoły podstawowe, 1 szkoła gimnazjalna i 2 zespoły szkół. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2014/2015.

Lp.	Rodzaj placówki	Nazwy placówek oświatowo-wychowawczych	Adres
1.	Przedszkole	Przedszkole Samorządowe w Starym Mieście - oddział w Liścu Wielkim - oddział w Ruminiu	ul. Kasztanowa 2 62-571 Stare Miasto
2.	Szkoły Podstawowe	Szkoła Podstawowa w Barczygłowie	Barczygłów 62-571 Stare Miasto
		Szkoła Podstawowa w Modle Królewskiej	Modła Królewska 62-571 Stare Miasto
		Szkoła Podstawowa im. gen. Józefa Bema w Starym Mieście	ul. Szkolna 11 62-571 Stare Miasto
		Szkoła Podstawowa im. Miry Stanisławskiej-Meysztowicz w Żdźarach	Żdźary 26 62-571 Stare Miasto
3.	Gimnazjum	Gimnazjum im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Starym Mieście	ul. Kasztanowa 1 62-571 Stare Miasto
4.	Zespoły szkół	Zespół Szkół w Żychlinie Z dniem 1 września 2007 roku funkcjonować zaczął Zespół Szkół w Żychlinie w skład którego wchodzi: - Szkoła Podstawowa w Żychlinie - Gimnazjum w Żychlinie	ul. Parkowa 11 62-571 Stare Miasto
		Zespół Szkół w Liścu Wielkim Z dniem 1 września 2010 roku funkcjonować zaczął Zespół Szkół w Liścu Wielkim, w skład którego wchodzi: - Szkoła Podstawowa w Liścu Wielkim - Gimnazjum w Liścu Wielkim	ul. Długa 1 62-571 Stare Miasto

Źródło: Dane Urzędu Gminy Stare Miasto

Na terenie gminy jest jedna szkoła ponadgimnazjalna. Absolwenci gimnazjum mają możliwość kontynuowania edukacji w Zespole Szkół Ekonomiczno – Usługowych w Żychlinie, a ponadto w szkołach publicznych oraz niepublicznych, które działają na terenie powiatu konińskiego.

8. KULTURA

Na terenie gminy działa Biblioteka Publiczna Gminy Stare Miasto i dwie filie w Liścu Wielkim i Modle Królewskiej.

Dodatkowo działalność kulturalną na terenie gminy pełnią:

- Zespół Tańca Ludowego „Uśmiech” z Liśca Wielkiego - to kulturalna duma gminy Stare Miasto. To zespół, który zachwyca swoimi występami od pokoleń, o czym świadczy jubileusz 40-lecia istnienia zespołu.
- Orkiestra Staromiejska – która zadebiutowała w czerwcu 2008 roku, podczas Dni Staromiejskich. Założeniem pomysłodawców było stworzenie zespołu, który byłby wizytówką rozwijającej się gminy. Repertuar obejmuje utwory rozrywkowe i transkrypcje muzyki klasycznej na orkiestrę dętą. Dyrygentem jest Krzysztof Pydyński.
- Prywatne studio wokalne „My Voice” – Beaty Michalak-Górnej,
- Mażoretki Sigma ze Starego Miasta,
- Zespół Lawina z Liśca Wielkiego,
- Chór Interwałki z Żychlina,
- Zespół Koloryt ze Żdźzar.

Na terenie Gminy funkcjonuje również „Klub Żyjących z Pasją”. Żyjący z Pasją w Gminie Stare Miasto to cykl prasówek i wywiadów z ciekawymi mieszkańcami, stowarzyszeniami, zespołami, organizacjami, którzy posiadają wyjątkową osobowość, inspirują i integrują środowisko lokalne, na stałe wpisują się w kulturalny krajobraz gminy.

Ponadto w gminie w okresie wiosennym i letnim organizuje się szereg imprez kulturalnych między innymi: „Dni Staromiejskie”, „Dzień Integracji”, „Gminny Rajd Rowerowy” – Święto kwitnącej jabłoni, „Gminny Dzień Strażaka”, „Dni Rodziny”, Piknik Integracyjny „Sport to zdrowie, „Festyny Parafialne”, „Gminny Dzień Dziecka”, „Dożynki gminno-parafialne”, „Gminny Dzień Sportu”, Cykliczne turnieje: piłkarskie, siatkarskie, tenisa stołowego i ziemnego, Gminne Konkursy Dziedzictwa Kulturowego.

Dostęp do kultury w gminie jest dość utrudniony z powodu braku dostępnej infrastruktury. Na terenie gminy nie ma domu kultury i amfiteatru ale mimo tych przeciwności kultura rozwija się. Na cele kulturalne wykorzystuje się budynki remiz OSP funkcjonujących na terenie gminy Stare Miasto. Koła gospodyń wiejskich co roku prezentują Stoły Wielkanocne, Stoły Wigilijne, Gmina prezentuje swój dorobek kulturalny na szczeblu powiatowym (Ruszenie Gmin Powiatu Konińskiego, Dożynki Powiatowe). Organizowane są konkursy recytatorskie i piosenki dziecięcej, koncert piosenki kolędowej, różne imprezy okolicznościowe.

9. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

Na terenie gminy Stare Miasto funkcjonują trzy niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej:

Gabinety lekarskie:

- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej (NZOZ):
  - Stare Miasto, ul. Olchowa 3,
  - Lisiec Wielki, ul. Długa 3,
  - Żychlin, Osiedle Słoneczne 2 (przychodnie specjalistyczne GEMINI: ortodontyczna, hepatologiczna i zakaźna),

W gminie prowadzone są też trzy prywatne praktyki stomatologiczne:

- Gabinety Stomatologiczne:
  - Stare Miasto, ul. Rychwalska 22
  - Lisiec Wielki, ul. Długa 3
  - Żychlin, ul. Wrzosowa 3

Gmina Stare Miasto znajduje się na terenie rejonu operacyjnego Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Koninie.

Najbliższe Pogotowie Ratunkowe ma swoją siedzibę w Koninie.

Na terenie gminy funkcjonują cztery prywatne apteki:

Apteki:

- Stare Miasto, ul. Olchowa 3
- Stare Miasto, ul. Ogrodowa 31 (Centrum Handlowe „Ferio”)
- Lisiec Wielki, ul. Długa 3
- Żychlin, Osiedle Słoneczne 77 (punkt apteczny „Fiołek)

Mieszkańcy gminy Stare Miasto mają dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej w oparciu o trzy Niepubliczne Zakłady Podstawowej Opieki Zdrowotnej. W przypadku specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, mieszkańcy gminy muszą korzystać z jednostek służby zdrowia znajdujących się poza granicami gminy, głównie w pobliskim, sąsiadującym z gminą mieście Koninie.

10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Gmina Stare Miasto dysponuje bazą licznych obiektów sportowych i rekreacyjnych, z których mogą skorzystać mieszkańcy. Dostępna infrastruktura sportowa wraz z wyposażeniem pozwala na uprawianie wielu zróżnicowanych dyscyplin w zależności od zainteresowań. Mieszkańcy mogą wziąć udział w wielu wydarzeniach sportowych odbywających się cyklicznie każdego roku są to m.in. dni sportu, rajdy rowerowe, turnieje piłkarskie, siatkarskie, tenisowe. Sport jest realizowany poprzez działalność klubów sportowych, animatorów, szkół i samych mieszkańców.

W gminie Stare Miasto odbywa się wiele lokalnych imprez sportowych m.in.: festyn sportowo-rekreacyjny, gminne zawody sportowo-pożarnicze. Na terenie gminy działają stowarzyszenia i kluby sportowe, m.in.:

- **Klub Sportowy „Warta” Rumin**
Rumin 119 a
62-500 Konin
- **Klub Sportowy TEAM Stare Miasto**
Żychlin, ul. Czeremchowa 14
62-571 Stare Miasto
- **Uczniowski Klub Sportowy**
Gimnazjum w Starym Mieście
ul. Kasztanowa 1
62-571 Stare Miasto

- **Uczniowski Klub Sportowy „BUSHIDO”**

Szkoła Podstawowa w Żychlinie

ul. Parkowa 11

62-571 Stare Miasto

- **Uczniowski Klub Sportowy**

Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Liścu Wielkim

Lisiec Wielki, ul Długa 1

62-571 Stare Miasto

- **Uczniowski Klub Sportowy „POWA”**

ul. Szkolna 11

62-571 Stare Miasto

- **Uczniowski Klub Sportowy**

Szkoła Podstawowa w Modle Królewskiej

Modła Królewska

62-571 Stare Miasto

- **Uczniowski Klub Sportowy "Trójka"**

Klub Jeździecki

Trójka 24

62-570 Rychwał

Funkcję gminnego stadionu pełni boisko trawiaste w Ruminie. W omawianym okresie rozbudowano infrastrukturę tego obiektu. Zamontowano kontenery socjalne wyposażone w bieżącą wodę i WC. Ponadto zakupiono profesjonalny traktor – kosiarkę do pielęgnacji murawy.

Dzięki temu obiekt spełnia wymagania do rozgrywek okręgowych A klasy, w których uczestniczyła lokalna drużyna piłkarska zarządzająca tym obiektem tj. Warta Rumin.

Infrastruktura sportowa obejmuje ponadto salę sportową w Starym Mieście z kompleksem boisk sportowych, salę sportową w Żychlinie oraz boiska w Starym Mieście, i Liścu Wielkim, a także boisko „ORLIK 2012” w Starym Mieście.

Do roku 2014 oddano do użytku 9 placów zabaw, m. in. w ramach Rządowego programu „Radosna Szkoła” wybudowano place zabaw o nawierzchni poliuretanowej w Starym Mieście, Modle Królewskiej i Liścu Wielkim. W ramach dofinansowania z Unii

Europejskiej – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich wybudowano place zabaw o nawierzchni piaszczystej w Barczygłowie, Ruminie, Krągoli i Żdżarach. Pozyskane środki z kolejnego programu unijnego tj. Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich pozwoliło wybudować kompleks sportowo – rekreacyjny w Żychlinie, w skład którego wchodzi m.in. 2 place zabaw o nawierzchni poliuretanowej i piaszczystej.

Gmina Stare Miasto charakteryzuje się malowniczym krajobrazem, na który składają się piękne obszary leśne, różnorodna roślinność, obszary bagienne, równinne i pagórkowate. Urodę krajobrazu urozmaica również zbiornik retencyjny na rzece Powie. Zbiornik umiejscowiony w naturalnym zagłębieniu wokół rzeki Powy, pełni funkcję turystyczno-wypoczynkową.

Na terenie gminy występuje kilka ciekawych szlaków rowerowych. Jednym z bardziej interesujących pod względem edukacji i promocji jest czarny szlak rowerowy „Szlak przez Trójkę”. Trasa ma długość ok. 21 kilometrów. Szlak rozpoczyna się w Starym Mieście, przechodzi przez Trójkę, Modłę Królewską, Krągolę, Janowice, Żychlin i kończy się w Starym Mieście. Początek szlaku rowerowego to Stare Miasto. Bezcennym zabytkiem gminy jest kościół św. Ap. Piotra i Pawła. Na szczególną uwagę zasługuje znajdujący się w południowej ścianie trójskokowy portal romański z XIII wieku z płaskorzeźbą Chrystusa Ukrzyżowanego w tympanonie. Wewnątrz kościoła znajduje się polichromia malarstwa Eligiusza Niewiadomskiego. Kościół znajduje się na czarnym szlaku, który dalej prowadzi przez Barczygłów, aż do Trójki, gdzie mieści się znane gospodarstwo agroturystyczne „W Siodle”. Gospodarstwo oferuje przejażdżki konne, spotkania przy ognisku, zielone szkoły. Po przejechaniu przez wieś, dalsza wędrowka może przebiegać malowniczą drogą wokół Powy, aż do Janowic. Po przejechaniu spokojnej wsi Janowice, gdzie można zobaczyć kilka zabytkowych domów, trasa prowadzi do Żychlina. Pod koniec XVI wieku powstała tu gmina kościoła ewangelicko-reformowanego, która przetrwała do dziś. W 1984 roku zapadła decyzja o usytuowaniu na terenie dawnego cmentarza w Żychlinie, a więc w bezpośrednim otoczeniu obecnego kościoła, lapidarium ewangelicko-reformowanej sztuki sepulkralnej. Postanowiono zgromadzić na tym terenie cenniejsze nagrobki i ich relikty z likwidowanych i opuszczonych cmentarzy ewangelicko-reformowanych. Naprzeciw kościoła w rozległym parku znajduje się klasycystyczny dwór Bronikowskich z 1820 roku. W 1829 roku na weselu córki właścicieli dóbr żychlińskich gościł tutaj Fryderyk Chopin. Na terenie parku w Żychlinie znajduje się dwór na kopcu. Jest to pozostałość XVII-wiecznego dworu, siedziby

dawnych właścicieli Żychlina. W lipcu 2007 r. miały miejsce na tym siedlisku polsko-rosyjskie badania wykopaliskowe.

W 2009 roku powstał szlak konny o długości około 120 km., który przebiega przez najatrakcyjniejsze przyrodniczo i krajoznawczo tereny 6 gmin: Golina, Grodziec, Rychwał, Rzgów, Stare Miasto, Tuliszków.

We wrześniu 2009 roku nastąpiło uroczyste otwarcie ścieżki edukacyjnej przyrodniczo – kulturowej w Żychlinie. Ścieżka wiedzie przez żychliński las, następnie parafię ewangelicko – reformowaną, a swoje zakończenie ma przy dawnym Pałacu Bronikowskich w pięknym zabytkowym parku. Ścieżka ma uczyć podstawowej wiedzy o najbliższym otoczeniu oraz pomagać w poznawaniu naszej „małej ojczyzny”.

Turyści mogą znaleźć w gminie Stare Miasto wiele ciekawych miejsc i obiektów. Obszar Chronionego Krajobrazu w celu ochrony obszarów o cechach zbliżonych do środowiska naturalnego oraz zapewnienia społeczeństwu warunków niezbędnych dla regeneracji sił w środowisku reprezentującym korzystne właściwości dla rozwoju turystyki i wypoczynku. Znajduje się on na wschód od drogi Żychlin – Tuliszków (jest to jego północno – zachodni fragment). Obszar ten został utworzony ze względu na unikalne wartości przyrodnicze i krajobrazowe. Obejmuje on częściowo tereny leśnictwa Brzeźno i Żychlin na powierzchni 1890 ha. Charakterystyczną cechą są trzy skupienia pagórków, mające tę samą genezę i jednakowy charakter rzeźby. W ramach w/w obszaru chronionego krajobrazu w 1996 roku utworzono Rezerwat „Złota Góra” o powierzchni 123,86 ha ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych najwyższego wzniesienia w powiecie konińskim, porośniętego lasem mieszanym oraz kwaśną dąbrową na granicy jej zasięgu, który sąsiaduje z gminą Stare Miasto.

Najatrakcyjniejsze kompleksy leśne występują w obrębie Pagórków Złotogórskich i wyróżniają się dużym zróżnicowaniem typów siedliskowych i starym drzewostanem. Teren ten charakteryzuje się idealnymi warunkami dla grzybiarzy oraz miłośników wycieczek rowerowych i pieszych.

Na obszarach chronionego krajobrazu obowiązują zakazy i nakazy zapewniające ochronę terenów posiadających walory wypoczynkowe i krajobrazowe przed ich niszczeniem bądź utratą tych walorów.

Północna część gminy, obejmująca dolinę Warty, uznana została za kluczową w ochronie przyrody. Ze względu na wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe obszar ten znalazł się wśród 18 w Wielkopolsce i 231 w Polsce, obszarów objętych siecią NATURA 2000. Jest to fragment tzw. obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym (Obszar

Doliny Środkowej Warty). Obszary węzłowe mają za zadanie ochronę stanowisk rzadkich, ginących lub zagrożonych gatunków i ważnych ostoi ptaków uznanych za zagrożone w skali Europy. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie Unii Europejskiej. Celem wyznaczenia tych obszarów jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych, składników różnorodności biologicznej. W skład Natura 2000 wchodzi: specjalne obszary ochrony ptaków (OSO), specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Obszar leżący w Dolinie Warty, rozciągający się w kierunku południowym do autostrady A2 na podstawie Dyrektywy Rady Europy wyznaczony został jako specjalny obszar (SOO) dla ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. W Europejskiej Sieci Ekologicznej - Natura 2000 obszar ten nazwano „Ostoją Nadwarciańską”. Obszar ten obejmuje co najmniej 24 rodzaje siedlisk. Są to środowiska wyjątkowo zróżnicowane od bagiennych i torfowiskowych do suchych wydmowych, a część z nich jak np. śródładowe łąki halofilne cechują się bardzo dobrym stanem zachowania. Łąki te z bogatymi populacjami ginących gatunków słonorośli oraz zagrożonego w Polsce storczyka błotnego są osobliwością w skali europejskiej.

Wyznaczone ścieżki turystyczne:

- **Pętla dookoła Konina (szlak zielony):** Dystans: 70,8 km; Trasa: Żychlin - Stare Miasto – Branno - Sławsk – Węglewskie Holendry – Węglew – Kawnice – Kazimierz Biskupi – Bieniszew – Gosławice – Licheń Stary – Grąblin – Izabelin – Wola Podłęzna – Szczepidło – Brzezińskie Holendry – Brzeźno- Złota Góra – Żychlin;
- **Przez Trójkę (szlak czarny):** Dystans - 20,1 km, (fragment Pętli dookoła Konina); Trasa: Stare Miasto, Trójka, Modła Królewska, Janowice, Żychlin, Stare Miasto
- **Dookoła Zbiornika Powa (szlak niebieski):** Dystans – 9,1 km; Trasa: Stare Miasto, Modła Królewska, Karsy, Golanka, Stare Miasto
- **Szlak Rowerowa Szóstka (szlak czerwony):** Dystans: 110,9 km; Trasa: Stare Miasto – Żychlin – Krągola – Lisiec Wielki – Niklas – Krępa – Tuliszków – Złotkowy-Rychwał – Grodziec – Grabienice – Rzgów – Zarzewek – Sławsk – Myślibórz – Golina – Sławsk – Stare Miasto
- **Bursztynowy Szlak Rowerowy (szlak zielony):** Dystans: 200 km; Trasa : Syców (woj. dolnośląskie); - Kobyła Góra – Ostrzeszów – Mikstat – Ołobok – Kalisz – Russów – Stare Miasto – Konin – Ślesin - Przewóz (woj. kujawsko-pomorskie).

- **Podkuta Szóstka (szlak czerwony):** Dystans : 118 km; Trasa: Głodowo (gmina Golina), Sławsk, Zarzewek, (gmina Rzgów) Święcia, Głowiew, Zgoda, Grabowiec, Grzymiszew, Grochowy, Stara Huta, Królików, Łagiewniki, Błonice, Mądrozki, Zarzew, Zarzewek.

W roku 2014 na terenach gminy Stare Miasto działały następujące obiekty turystyczne:

Tabela 9. Obiekty turystyczne gminy Stare Miasto.

OBIEKTY TURYSTYCZNE GMINY STARE MIASTO				
	Nazwa/adres	Zarządzający	Liczba miejsc noclegowych	Okres usług
1.	Pensjonat nad Zalewem ul. Ogrodowa 65 62-571 Stare Miasto	Danuta Okarma	20 pokoi 40 miejsc noclegowych	całoroczne
2.	Pokoje gościnne – wynajem ul. Ogrodowa 48 62-571 Stare Miasto	Elżbieta Śługaj	6 pokoi 11 miejsc noclegowych	całoroczne
3.	Gospodarstwo Agroturystyczne Zagroda Trójka 20, 62-570 Rychwał	Przemysław Zioła	4 pokoje 20 miejsc noclegowych	całoroczne
4.	Gospodarstwo Agroturystyczne Karsy 70 62-571 Stare Miasto	Hanna Przybyłowicz	4 pokoje 10 miejsc noclegowych	całoroczne
5.	Gospodarstwo Sadownicze Owocowy Raj Nad Zalewem Modła Kolonia 18a 62-571 Stare Miasto	Elżbieta Nowak	5 pokoi 13 miejsc noclegowych	całoroczne
6.	Gospodarstwo Agroturystyczne W Siodle Trójka 24, 62-570 Rychwał	Marek Juszczak	-	całoroczne
7.	Dom Agroturystyka Krağola ul. Pogodna 13 62-571 Stare Miasto	Genowefa Piotrowska	4 pokoje 10 miejsc noclegowych	całoroczne
8.	Pokoje gościnne Anna ul. Czereśniowa 11 62-571 Stare Miasto,	Anna Pietrzak	3 pokoje 6 miejsc noclegowych	całoroczne
9.	Restauracja Ranczo Kazimierów 35 62-571 Stare Miasto	Karolina Walczak	11 pokoi 22 miejsca noclegowe	całoroczne
10.	Zajazd BLUE Modła-Kolonia 5F 62-571 Stare Miasto,	Wioletta Walczak	34 pokoje 1,2,3 os.	całoroczne
11.	Gospodarstwo Agroturystyczne Twoja Ostoja Barczygłów 11 62-571 Stare Miasto	Piotr Bońka	-	całoroczne
12.	Sala Weselna - Gościniec Żdźary Kolonia 19C 62-571 Stare Miasto	Kinga Wolińska	-	całoroczne

Źródło: Dane Urzędu Gminy Stare Miasto

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Jakość życia mieszkańców to nie tylko rozwijająca się gospodarka, m.in. powinno być w niej zawarte zaspokajanie potrzeb, które leżą po stronie gminy. Jednym z priorytetów jest zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa jednostki. Wg modelu A. Masłowa, jest ona klasyfikowana na drugiej pozycji po potrzebach fizjologicznych. Dopiero zaspokojenie potrzeb pierwszego rzędu pozwala jednostce na samorealizację. Pojęcie bezpieczeństwa ma szerokie znaczenie, jednak pewna jego część nie jest zależna od jednostki. Bezpieczeństwo jest naczelną potrzebą człowieka i grup społecznych, jego brak wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Porządek publiczny do dziś nie doczekał się zdefiniowania. Niektórzy autorzy uważają że jest on pierwszym szczeblem bezpieczeństwa publicznego, nie ogranicza się do spraw stricte porządkowych. Mowa jest również, że w wielu sytuacjach zapewnienie porządku publicznego jest gwarantem zapewnienia bezpieczeństwa.

Dodatkowo Stare Miasto jako gmina rozwijająca się i sąsiadująca z miastem, jest narażona na zwiększenie przestępczości. Dlatego też bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć przestępczość stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komisariatu Policji w Starym Mieście w 2014 roku w gminie Stare Miasto odnotowano ogółem 193 przestępstwa kryminalne, w tym 155 przestępstw, w których wykryto sprawców. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Liczba przestępstw oraz wykrytych sprawców na terenie gminy Stare Miasto w roku 2014.

Rodzaj przestępstwa	Liczba przestępstw	Liczba wykrytych sprawców
Kradzież z włamaniem	30	12
Kradzież mienia	42	29
Kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwym	52	52
Uszkodzenie mienia	10	8
Przestępstwa rodzinne, przemoc w rodzinie	6	5
Uszkodzenie ciała i pobicia	9	9
Groźba karalna	9	8
Inne przestępstwa	35	32
Razem	193	155

Źródło: Dane statystyczne Komisariatu Policji w Starym Mieście.

Przytoczone dane wskazują, że najczęstszym rodzajem przestępstw popełnionych na terenie gminy Stare Miasto jest kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwym. Ponad 26% sprawców odnotowanych przestępstw kierowała pojazdem w stanie nietrzeźwości. Do powszechniejszych przestępstw należą również: kradzież mienia, kradzież z włamaniem i inne przestępstwa.

Wśród wykrytych sprawców największą grupę stanowią osoby, które dokonały przestępstwa w postaci kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwym (100,0%) oraz uszkodzenia ciała i pobicia (100,0%). Kolejną dość dużą grupę wykrytych sprawców stanowią osoby, które popełniły inne niż wymienione w wyżej przedstawionej tabeli przestępstwa (91,0%), dalej osoby, które stosowały groźby karalne (89,0%) oraz osoby stosujące przemoc w rodzinie (83,0%). Następnie te, które dokonały uszkodzenia mienia (80,0%) i kradzieży mienia (69,0%). W przypadku kradzieży z włamaniem wykryto tylko 40,0% sprawców.

12. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja

ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiała im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w Gminie Stare Miasto wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście. Do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie pomocy społecznej należą w szczególności:

1. pobudzanie aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
2. inicjowanie działań zapobiegających degradacji osób, rodzin i grup społecznych,
3. prowadzenie pracy socjalnej skierowanej na pomoc osobom i rodzinom,
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz udzielanie pomocy rzeczowej zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej,
5. praca socjalna
6. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikającej z rozeznania potrzeb mieszkańców gminy,
7. realizowanie zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu odmianę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
8. współpraca z organizacjami pozarządowymi, jednostkami organizacyjnymi, administracją rządową, ośrodkami pomocy społecznej z sąsiednich gmin, Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie, Powiatowymi Urzędami Pracy, służbą zdrowia, sądami, stowarzyszeniami, fundacjami, kościołami, a także innymi podmiotami realizującymi cele z zakresu pomocy społecznej.

Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego, przeciwdziałaniu przemocy, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, o świadczeniach rodzinnych, funduszu alimentacyjnym i innych. Poniższa tabela przedstawia dane o stanie zatrudnienia w Ośrodku i potrzeb w tym zakresie.

Tabela 11. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku.

Rodzaj stanowiska	Liczba osób	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	1	–
główna księgowa	1	1	-
pracownicy socjalni	7	7	1
w tym: pracownicy socjalni zatrudnieni z EFS	2	2	
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	18	12,25	-
asystenci rodziny	2	2	1
pozostali pracownicy	7	7	-
RAZEM:	36	30,25	2

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście.

Z końcem 2014 roku kadre GOPS-u stanowiło 36 osób, w tym: kierownik, główna księgowa, 7 pracowników socjalnych, w tym 2 pracowników socjalny zatrudniony z EFS do końca 2014 r., 2 asystentów rodzin, w tym 1 zatrudniony do końca 2014 r. i 7 innych pracowników. Zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej każdy ośrodek ma obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2014 roku wymóg ten był spełniony w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Starym Mieście, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.953 mieszkańców. Sytuacja ta jednak ulegnie zmianie z rokiem 2015, ponieważ 2 pracowników socjalnych zatrudnionych w ramach projektu z EFS zatrudnionych jest do końca 2014 r.

Kolejna tabela prezentuje dane na temat wykształcenia pracowników Ośrodka.

Tabela 12. Wykształcenie kadry GOPS-u na koniec 2014 roku.

RODZAJ WYKSZTAŁCENIA		LICZBA OSÓB		
		KADRA KIEROWNICZA	PRACOWNICY SOCJALNI	POZOSTALI PRACOWNICY
wykształcenie	wyższe	1	6	10
	średnie	-	1	5
	zawodowe	-	-	7
	podstawowe			6
	specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie	-	-	-
	specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie	-	-	-
	specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	1	-	-

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście.

Z końcem 2014 roku wykształcenie wyższe posiadało 17 osób z kadry GOPS-u, w tym: 1 kierownik, 6 pracowników socjalnych i 10 pozostałych pracowników. Wykształceniem średnim legitymowało się z kolei 6 pracowników, w tym: 1 pracownik socjalny i 5 pozostałych pracowników GOPS-u. Kierownik miała ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które w analizowanym okresie było ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie (obecnie 634 zł) w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie (obecnie 514 zł). Zgodnie z art. 9. Ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.), kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej.

Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych. Prawo do świadczeń przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał 539 zł (obecnie 674 zł), a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekraczał 623 zł (obecnie 764 zł).

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na realizację zadań w latach 2012-2014.

Tabela 13. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2012-2014.

wielkość wydatków	2012 r.	2013 r.	2014 r.
ogółem	3.419.599,94 zł	3.373.243,36 zł	3.371.631,93 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	312.890,41 zł	401.293,83 zł	478.766,58 zł
w tym na świadczenia rodzinne	3.106.709,53 zł	2.971.949,53 zł	2.892.865,35 zł

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy ulegała wahaniom (3.419.599,94 zł w 2012 r., 3.373.243,36 zł w 2013 r., 3.371.631,93 zł w 2014 r.). Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na świadczenia rodzinne. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2012-2014.

Tabela 14. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	366	414	414
liczba rodzin	203	223	220
liczba osób w rodzinach	656	740	712
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	5,8%	6,5%	6,1%

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2012-2014 ulegała wzrostowi (366 w 2012 r., 414 w 2013 r., 414 w 2014 r.). Zmieniał się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (5,8% w 2012 r., 6,5% w 2013 r., 6,1% w 2014 r.).

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej odbiorców pomocy społecznej w gminie Stare Miasto w 2014 roku.

Tabela 15. Struktura wiekowa odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2014 roku.

Wiek odbiorców	liczba osób
0-7 lat	29
7-13 lat	93
13-16 lat	64
16-18 lat	25
19-69 lat wyłącznie kobiety	124
19-65 lat wyłącznie mężczyźni	55
pow. 60 lat wyłącznie kobiety	7
pow. 65 lat wyłącznie mężczyźni	5
100 lat i więcej	0
RAZEM:	402

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2014 roku wykazała, że największą grupę stanowiły kobiety w wieku 19 – 60 lat (124 osoby). Trochę mniejsze, choć spore, grupy reprezentowały osoby w wieku 7-13 lat (93 osób), 13-16 lat (64 osoby) i mężczyźni 19-65 lat (55 osób). Ci z najmłodszych, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci posiłku w szkołach.

Jeśli chodzi o beneficjentów pomocy społecznej w gminie, najliczniejszą grupę w 2014 roku stanowiły osoby niepracujące, oraz bezrobotne bez prawa do zasiłku.

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2014 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie i dotknięte bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014.

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
ubóstwo	180	203	198	593	675	657
sieroctwo	6	4	4	11	7	6
bezdomność	1	1	2	1	1	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	50	52	62	269	272	319
bezrobocie	106	128	109	333	422	356
niepełnosprawność	66	74	75	215	238	229
długotrwała lub ciężka choroba	38	48	52	136	163	192
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	51	53	47	226	223	194
przemoc w rodzinie	2	3	2	10	7	13
alkoholizm	16	11	12	62	44	43
narkomania	0	2	1	0	7	1
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	2	2	2	2	2
zdarzenie losowe	1	0	0	3	0	0
sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście.

W latach 2012-2014 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo, które w 2012 r. dotyczyło 180 rodzin, w 2013 r. 203 rodzin oraz w 2014 r. 198 rodzin. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u z tego powodu ulegała wahaniom (593 w 2012 r., 675 w 2013 r. i 657 w 2014 r.). Ważnymi przyczynami udzielania pomocy były także bezrobocie (liczba osób w rodzinach objętych wsparciem wahała się: z 333 w 2012 roku poprzez 422 w 2013 r. do 356 w 2014 r.) oraz potrzeba ochrony macierzyństwa (liczba osób w rodzinach objętych wsparciem również ulegała wahaniom: 269 w 2012 r., 272 w 2013 r., 319 w 2014 r.). Istotną przyczyną świadczenia pomocy społecznej w gminie była również bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z tego powodu wahała się (226 w 2012 r., 223 w 2013 r., 194 w 2014 r.). Kolejną istotną przyczyną przyznawania pomocy, na którą należy zwrócić uwagę była rosnąca niepełnosprawność. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z tego powodu wahała się (z 215 w 2012 roku poprzez 238 w 2013 r. do 229 w 2014 r.). Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2012-2014.

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
praca socjalna	X	X	X	322	350	352	986	1 090	1 046
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	3	10	32	9	36	124
schronienie	0	0	9	0	0	1	0	0	1
usługi opiekuńcze	22	27	29	22	27	29	22	27	29
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
kontrakt socjalny	18	14	7	18	14	7	18	14	7

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście.

W latach 2012-2014 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Liczba osób w rodzinach objętych tym wsparciem wahała się (986 w 2012 r., 1090 w 2013 r. i 1046 w 2014 r.).

Szczególne wsparcie ze strony Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście kierowane jest do dzieci uczących się na terenie gminy i nie tylko. Poza zadaniami gminy określonymi w art. 17 ust. 1 pkt 3 i 14 Ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którymi do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy między innymi dożywianie dzieci z Gminy Stare Miasto. Ośrodek realizuje rządowy program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem programu jest ograniczenie zjawiska głodu i niedożywienia. W ramach realizowanego programu przez gminę w roku 2014 skorzystało z dożywiania w szkole 203 dzieci i młodzieży uczącej się na terenie Gminy Stare Miasto i nie tylko. Pracownicy socjalni w porozumieniu z dyrektorami szkół z terenu gminy, gmin ościennych oraz miasta Konina prognozują, iż liczba dzieci i młodzieży korzystającej z tej formy pomocy będzie ulegała z miesiąca na miesiąc zwiększeniu.

Wśród form pomocy świadczonej przez Ośrodek znalazły się również poradnictwo specjalistyczne i usługi opiekuńcze. Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W roku 2014 Ośrodek skierował do domu pomocy społecznej 2 osoby.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Do tych, które obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują w gminie Stare Miasto, należy wspieranie rodziny i piecza zastępcza. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście w 2014 r. zatrudniał 2 asystentów rodziny, którzy obejmowali swą pracą 26 rodzin wymagających pomocy i wsparcia.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego stanowiły formę wsparcia udzielaną w latach 2012-2014 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	32	39	44
liczba przyznanych świadczeń	470	485	541
wielkość wydatków na świadczenia	176 995 zł	178 278 zł	197 135 zł

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie alimentacyjne, wzrosła (z 32 w 2012 r., 39 w 2013 r. i 44 w 2014 r.), wzrosła też liczba wypłaconych świadczeń (470 w 2012 r., 485 w 2013 r., 541 w 2014 r.). Wysokość kwot wydatkowanych na ten cel, także się podniosła (176 995 zł w 2012 r., 178 278 zł w 2013 r. i 197 135 w 2014 r.).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście w ramach realizowanych zadań przyznaje świadczenia rodzinne, do których zaliczają się: zasiłek rodzinny i dodatki do tego

zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 19. Wielkość wydatków na świadczenia rodzinne w gminie w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
wydatki na świadczenia rodzinne	1 779 065 zł	1 731 210 zł	1 470 398 zł

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście.

Tabela 20. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2014 roku.

Rodzaj świadczenia	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba przyznanych świadczeń	Wartość przyznanych świadczeń
zasiłek rodzinny	382	9 715	975 618 zł
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	38	38	38 000 zł
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	195	195	70 400 zł
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	513	513	89 100 zł
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	615	615	47 000 zł
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	629	629	62 900 zł
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1 442	1 442	74 660 zł
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 409	1 409	112 720 zł
zasiłek pielęgnacyjny	3 091	3 091	472 923 zł
świadczenie pielęgnacyjne	372	372	274 790 zł
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	118	118	118 000 zł

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka pomocy Społecznej w Starym Mieście.

W latach 2012-2014 wielkość wydatków przeznaczonych przez Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej na realizację świadczeń rodzinnych ulegała wahaniom (1 779 065 zł w 2012 r., 1 731 210 zł w 2013 r. do 1 470 398 zł w 2014 r.). Najczęściej w 2014 r. wypłacano

zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, a także podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Mieszkańcy gminy Stare Miasto korzystają również ze wsparcia jednostek powiatowych; Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Koninie.

13. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości.

Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2014 roku w gminie Stare Miasto funkcjonowało 29 organizacji pozarządowych.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie organizacji pozarządowych.

Tabela 21. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 roku.

Lp.	Nazwa organizacji	Adres
1.	Ochotnicza Straż Pożarna w Barczygłowie	Barczygłów 35, 62-571 Stare Miasto
2.	Ochotnicza Straż Pożarna w Głowiewie	Głowiew 84, 62-570 Rychwał
3.	Ochotnicza Straż Pożarna w Janowicach	Janowice 66, 62-571 Stare Miasto
4.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju i Promocji Wsi Janowice	Janowice 47, 62-571 Stare Miasto
5.	Fundacja „Antmarek”	Janowice 4Ł, 62-571 Stare Miasto
6.	Ochotnicza Straż Pożarna w Karsach	Karsy 25a, 62-571 Stare Miasto
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kazimierowie	Kazimierów 31 a, 62-571 Stare Miasto
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Krągoli	Krągola, ul. Strażacka 6, 62-571 Stare Miasto
9.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Lisiec Wielki i Okolic	Lisiec Wielki 90 c 62-571 Stare Miasto
10.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju „Razem”	Lisiec Wielki, ul. Kościelna 1 62-571 Stare Miasto
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Liścu Wielkim	Lisiec Wielki, ul. Rubinowa 4, 62-571 Stare Miasto
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Modle Królewskiej	Modła Królewska 32 a, 62-571 Stare Miasto
13.	Klub Sportowy „Warta” Rumin	Rumin 119a 62-504 Konin
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Ruminie	Rumin 50, 62-504 Konin
15.	Stowarzyszenie Dla Konina i Regionu	ul. Główna 16 B 62-571 Stare Miasto
16.	Stowarzyszenie „Solidarni w Partnerstwie”	ul. Główna 3 62-571 Stare Miasto
17.	Stowarzyszenie im. Wincentego Milewskiego	ul. Lisiecka 27 62-571 Stare Miasto
18.	Ochotnicza Straż Pożarna w Starym Mieście	ul. Rychwalska 1, 62-571 Stare Miasto
19.	Stowarzyszenie Samorządowe A-2 - Wielkopolska	ul. Główna 16 B 62-571 Stare Miasto
20.	Liga Ochrony Przyrody – Zarząd w Starym Mieście	Żychlin, ul. Parkowa 2, 62-571 Stare Miasto
21.	Uczniowski Klub Sportowy „Powa”	ul. Szkolna 11 62-571 Stare Miasto

22.	Klub Sportowy „Team” Stare Miasto	ul. Topolowa 16A 62-571 Stare Miasto
23.	Stowarzyszenie Przyjaciół Przedszkola Samorządowego w Starym Mieście	ul. Kasztanowa 2 62-571 Stare Miasto
24.	Ochotnicza Straż Pożarna w Żdżarach	Żdżary 21, 62-571 Stare Miasto
25.	Stowarzyszenie Myśli Osobliwych „Kreatywy”	Żychlin, ul. Os. Słoneczne 114, 62-571 Stare Miasto
26.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Eko-Tech”	Żychlin, ul. Parkowa 2, 62-571 Stare Miasto
27.	Ochotnicza Straż Pożarna w Żychlinie	Żychlin, ul. Cisowa 1 62-571 Stare Miasto
28.	Stowarzyszenie „Pamiętnik”	Żychlin, ul. Parkowa 7, 62-571 Stare Miasto
29.	Stowarzyszenie Przyjaciół Żychlina	Żychlin, ul. Parkowa 11, 62-571 Stare Miasto

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Starym Mieście.

Ochotnicza Straż Pożarna w Starym Mieście – od 1995 r. i w Liścu Wielkim – od 2014 r. funkcjonują w Krajowym Systemie Ratowniczo – Gaśniczym.

W 2014 roku w gminie Stare Miasto były 3 parafie Kościoła rzymsko-katolickiego i 1 parafia ewangelicko-reformowana. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego i parafia ewangelicko-reformowana w gminie w 2014 roku.

Lp.	Nazwa Parafii	Adres
1.	Parafia Rzymsko-Katolicka św. Jana Chrzciciela w Liścu Wielkim	ul Kościelna 1 62-571 Stare Miasto
2.	Parafia Rzymsko-Katolicka św. Ap. Piotra i Pawła w Starym Mieście	ul. Rychwalska 18, 62-571 Stare Miasto
3.	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Matki Bożej z Guadalupe i św. Jana Diego	Żychlin, ul. Parkowa 30, 62-571 Stare Miasto
4.	Parafia Ewangelicko-Reformowana	Żychlin, ul. Parkowa 7, 62-571 Stare Miasto

Źródło: Dane Urzędu Gminy Stare Miasto

14. BEZROBOCIE

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Bezrobocie jest zjawiskiem towarzyszącym gospodarce rynkowej i oznaczającym brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonywania i deklarujących chęć jej podjęcia. Na przestrzeni kilku ostatnich lat stało się w Polsce jednym z głównych problemów społecznych. Jego miarą jest stopa bezrobocia, będąca relacją liczby zarejestrowanych bezrobotnych do zasobu siły roboczej lub do liczby ludności w wieku produkcyjnym. W roku 2014 na terenie Gminy Stare Miasto zarejestrowano 555 osób bezrobotnych.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Koninie, w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w gminie Stare Miasto zmniejszała się z roku na rok (z 630 w 2012 roku, 595 w 2013 r. do 555 w 2014 roku).

Wśród pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety, których liczba na koniec w kolejnych latach wyniosła: 343, 325 i 301. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba bezrobotnych w gminie	630	595	555
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	8,5%	8,0%	7,3%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	343	325	301
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	54,4%	54,6%	54,2%

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Koninie.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2012-2014 w powiecie konińskim, województwie wielkopolskim i w kraju.

Tabela 24. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
stopa bezrobocia w powiecie koniński	18,7%	18,8%	17,0%
stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim	9,8%	9,6%	7,6%
stopa bezrobocia w kraju	13,4%	13,4%	11,4%

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014 powiat koniński charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa wielkopolskiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, jak i w kraju w 2014 roku odnotowano jej spadek w porównaniu z latami poprzednimi, ale mimo to pozostaje na dość wysokim poziomie.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie w latach 2012-2014 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 25. Bezrobotni w gminie w latach 2012-2014 według wieku, czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia.

Wyszczególnienie		2012 r.	2013 r.	2014 r.
wiek	15-17 lat	0	0	0
	18-24 lata	171	131	122
	25-34 lata	197	201	181
	35-44 lata	130	127	115
	45-54 lat	91	90	79
	55-59 lata	35	37	44
	60 i więcej	6	9	14
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	53	60	47
	1-3 miesiące	127	96	95
	3-6 miesięcy	112	100	99
	6-12 miesięcy	111	113	95
	12-24 miesięcy	109	105	94
	powyżej 24 miesięcy	118	121	125
wykształcenie	wyższe	88	98	81
	policealne i średnie zawodowe	172	166	157
	średnie ogólnokształcące	49	45	48
	zasadnicze zawodowe	188	166	153
	podstawowe	133	120	116

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Koninie.

W analizowanych latach wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lata (197 w 2012 r., 201 w 2013 r., 181 w 2014 r.), pozostające bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy, a także osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (172 w 2012 r., 166 w 2013 r., 157 w 2014 r.) oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym (188 w 2012 r., 166 w 2013 r., 153 w 2014 r.).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz zasadniczym zawodowym, których warto zachęcać do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na dokończanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

Mała aktywność bezrobotnych w zdobywaniu kwalifikacji zawodowych i mała zdolność do mobilności przestrzennej prowadzi do występowania długotrwałego bezrobocia i niskiej zdolności do powrotu bezrobotnych do zatrudnienia. Taka postawa osób pozostających bez pracy może prowadzić do stopniowego wykluczenia społecznego bezrobotnych oraz do zjawiska dziedziczenia biedy przez dzieci z rodzin bezrobotnych, co jest już zauważane przez pracowników socjalnych.

Faktem niepokojącym w gminie Stare Miasto jest występujące na terenie gminy pozostawanie przez ponad rok bez pracy w 2014 roku 39% zarejestrowanych bezrobotnych. Aż 22,5% pozostaje bez pracy dłużej niż 24 miesiące. Jest to typowa oznaka występowania na terenie gminy długotrwałego bezrobocia, które dotyka ok. 1/4 bezrobotnych. Na ogół są to osoby z małymi szansami na znalezienie zatrudnienia na obecnym rynku pracy, bez odpowiedniego wykształcenia czy przekwalifikowania.

Bezrobocie wywołuje negatywne skutki w sferze ekonomicznej i psychospołecznej, które nasilają się w miarę wydłużania się okresu pozostawania bez pracy. Zawsze prowadzi do obniżenia standardu życia, także w przypadku otrzymania świadczeń kompensujących płace. Wywołuje pojawienie się poczucia krzywdy, frustracji (która z biegiem czasu rodzi agresję), sprzyja izolacji społecznej, staje się czynnikiem utraty kwalifikacji zawodowych, pogarsza stan zdrowia (depresje), wpływa na wzrost konfliktów społecznych i zachowań patologicznych. Inne skutki, takie jak stres i obniżenie poczucia własnej wartości powodują często niemożność podejmowania racjonalnych, a niekiedy jakichkolwiek decyzji. Narastają konflikty oraz zwiększa się częstotliwość sięgania po alkohol w celu rozładowania napięć spowodowanych brakiem pracy.

Złe warunki materialne spowodowane bezrobociem są jednym z głównych czynników wywołujących stany depresyjne związane z poczuciem braku stabilności i bezpieczeństwa

socjalnego. Niskiej kondycji psychosomatycznej towarzyszy w szczególności wzrost zapadalności, na niektóre choroby społeczne: nerwice, choroby serca, choroby psychiczne oraz wzrost zachorowalności na czynną gruźlicę płuc – tradycyjnie jest uznawaną za chorobę będącą wynikiem biedy i niedożywienia.

Bezrobocie rodziców dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżenie ich aspiracji edukacyjnych i zawodowych. Odczuwanie przez dzieci własnej sytuacji gorszej, często prowadzi do izolacji środowiskowej, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Trudna sytuacja rodzinna powoduje również sytuacje konfliktowe w szkole.

Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest również osłabienie autorytetu rodziców. W opinii dzieci taka sytuacja jest przejawem niezaradności czy życiowego nieudacznictwa. Powoduje to zachwianie systemu wartości młodego pokolenia.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Stare Miasto jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Przez większą część roku ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście. Przybiera ona formę wsparcia pieniężnego (zasiłki) i rzeczowego (odzież, posiłek).

W latach 2012-2014 liczba rodzin oraz przebywających w nich osób objętych wsparciem z powodu bezdomności była niewielka i utrzymywała się na tym samym poziomie (liczba rodzin: po 1 w 2012 i 2013 r. i 2 w 2014 r.; liczba osób w rodzinach: po 1 w 2012 i 2013 r. oraz 2 w 2014 r.).

Na terenie gminy nie działa żadne schronisko dla bezdomnych.

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Spożycie alkoholu, zażywanie narkotyków, a co za tym najczęściej idzie przemoc w rodzinie, w Polsce utrzymują się na bardzo wysokim poziomie. Problemy związane z nadużywaniem alkoholu, narkotyków i przemocą występują w skali całego kraju, są również obecne w naszej gminie.

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Utrzymujące się problemy z poszukianiem pracy, trudna sytuacja materialna wielu rodzin, brak perspektyw na szybką poprawę bytu nie przyczyniają się do rozwiązania problemu uzależnienia i przemocy w rodzinie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 26. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło: Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Na terenie gminy nie funkcjonuje żadnego typu przychodnia czy specjalistyczna poradnia dla osób uzależnionych. Najbliższa placówka odwykowa znajduje się w pobliskim mieście Koninie. Tam też znajdują się specjalistyczne przychodnie leczenia uzależnień i współuzależnień.

W gminie Stare Miasto jest prężnie działający Klub Abstynenta, który skupia anonimowych alkoholików z terenu gminy. W celu zwiększenia dostępności do pomocy terapeutycznej na terenie gminy uruchomiono punkt terapeutyczny dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w którym zatrudniona jest jedna osoba. Dodatkowo działa w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej Punkt Konsultacyjno – Informacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

W ramach gminy działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do jej zadań poza działaniami interwencyjnymi należy przede wszystkim działalność profilaktyczna, której celem jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych. Komisja uprawniona jest również do podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Rozpatrując problem alkoholizmu wśród mieszkańców gminy Stare Miasto należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci i młodzież. Analizując różnego rodzaju statystyki i wiedzę powszechną, zdecydowana większość alkoholików zaczyna w młodym wieku pić alkohol. Młody człowiek w związku z małą tolerancją na alkohol szybciej się uzależnia. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starym Mieście nakierowane są na profilaktykę przestrzegającą dzieci i młodzież przed wczesnym sięganiem po alkohol i inne środki uzależniające. Działania te skierowane są głównie do dzieci i młodzieży, w rodzinach których pojawił się problem uzależnienia.

Istotną rolę w procesie pomagania dzieciom z rodzin uzależnionych odgrywają świetlice opiekuńczo – wychowawcze, socjoterapeutyczne oraz zajęcia opiekuńczo – wychowawcze. Zajęcia odbywają się w godzinach popołudniowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadza również kontrolę punktów handlowych sprzedających alkohol.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Stare Miasto oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie w roku 2014.

	2014 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	30
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	11
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	85
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	24
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych – zezwolenia jednorazowe	44
liczba osób, którym udzielono informacji na temat leczenia odwykowego	112
liczba osób uzależnionych i współuzależnionych, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy w związku z nadużywaniem alkoholu	61
liczba osób nadużywających alkohol, które zaproszono na posiedzenie GKRPA	48
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	8
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	6

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starym Mieście.

W roku 2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie wynosiła: 30 z przeznaczeniem do spożycia poza miejscem sprzedaży i 11 z przeznaczeniem do spożycia w miejscu sprzedaży. Natomiast liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w roku 2014 wynosiła: 85 z przeznaczeniem do spożycia poza miejscem spożycia, 24 zezwolenia z przeznaczeniem do spożycia w miejscu sprzedaży oraz 44 zezwolenia jednorazowe.

W ramach podejmowanych działań Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starym Mieście przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W roku 2014 liczba osób nimi objęta wynosiła 61. Wobec 8 osób uzależnionych od alkoholu Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, a członkowie Komisji kontaktowali się z 6 osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią inne jednostki i grupy wsparcia. Ich wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 28. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie.

Nazwa jednostki	Adres jednostki
Punkt Konsultacyjny przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii	ul. Główna 9, 62-571 Stare Miasto
Grupa Wsparcia „SZANSA” dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych na terenie gminy Stare Miasto	ul. Główna 9, 62-571 Stare Miasto
Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Starym Mieście	ul. Lisiecka 15 a, 62-571 Stare Miasto
Świetlica Socjoterapeutyczna w Zespole Szkół w Liścu Wielkim	Lisiec Wielki, ul. Długa 1, 62-571 Stare Miasto
Świetlica Socjoterapeutyczna w Szkole Podstawowej w Żdżarach	Żdżary 26, 62-571 Stare Miasto

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starym Mieście.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2012-2014 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagaly się z alkoholizmem, narkomaniom i przemocą.

Liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia GOPS-u z powodu alkoholizmu ulegała spadkowi (liczba rodzin spadła: z 16 w 2012 r. poprzez 11 w 2013 r. do 12 w 2014 r., natomiast liczba osób w rodzinach: 62 w 2012 r., 44 w 2013 r., 43 w 2014 r.).

Narkomania jest określana jako uzależnienie od substancji psychoaktywnej. Objawia się silną potrzebą lub przymusem jej używania, utratą samokontroli, przyjmowaniem w celu uniknięcia objawów abstynencyjnych oraz zażywania mimo wyraźnych szkód fizycznych, psychicznych i społecznych.

Dane posiadane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście nie wskazują na duży zasięg występowania problemu narkomanii na terenie gminy. W latach 2012-2014 spośród wszystkich osób korzystających z pomocy ośrodka były to jedynie 2 rodziny w 2013 r., oraz 1 rodzina w 2014 r., natomiast liczba osób w tych rodzinach to

7 osób w 2013 r. i 1 osoba w 2014 r., u których powodem udzielenia świadczeń było uzależnienie od narkotyków. Na fakt występowania narkomanii w większym wymiarze na terenie gminy może wskazywać chociażby jej sąsiednie położenie z miastem Koninem. Można zakładać, iż pojawiają się osoby rozprowadzające i zażywające narkotyki.

Jednym z ujawnianych coraz częściej problemów społecznych jest przemoc w rodzinie. Przemoc z powodu małej wykrywalności staje się poważnym problemem społecznym. Zdecydowana większość aktów przemocy, do jakich dochodzi w rodzinie odbywa się w sferze niedostępnej dla osób z poza rodziny. Przemoc w rodzinie nadal dla wielu osób jest tematem tabu, jest skrywana nie tylko przez fizyczną barierę ścian domu, ale również bardzo często przez opory członków rodziny do upowszechniania tej wiedzy na zewnątrz. Pomimo rozpowszechniania informacji o możliwościach rozwiązywania tego problemu nadal istnieje bariera wstydu, strachu czy też niewiary w możliwość rozwiązania tego problemu przez wyspecjalizowane i przygotowane do tego placówki, które niezwykle utrudniają zwalczanie tej formy patologii społecznej.

Na terenie gminy Stare Miasto w latach 2012-2014 odnotowano, że liczba rodzin, którym przyznano pomoc w związku z przemocą w rodzinie wynosiła: 2 rodziny w 2012 r., 3 w 2013 r. i 2 w 2014 r., natomiast liczba osób w rodzinach: 10 w 2012 r., 7 w 2013 r. i 13 w 2014 r.). Według pracowników socjalnych liczba ta nie odzwierciedla całości tego problemu i jest znacznie większa. W roku 2014 odnotowano 11 rodzin wobec, których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”, natomiast liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”, na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy wyniosła 8 rodzin. Liczba przekazanych Policji lub kuratorom sądowym informacji przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy w rodzinie przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc wyniosła 4 rodziny w 2014 r.

Ponadto w roku 2011 został utworzony zespół interdyscyplinarny. Od tego roku zespół interdyscyplinarny obejmował swą pomocą 16 rodzin w tym 61 osób.

Istnieje ścisły związek między dokonanymi aktami przemocy, a sytuacją rodzinną, w których taki problem zaistniał. W przeważającej większości są to rodziny dotknięte problemem alkoholowym. Pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście i członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontaktowali się z osobami dotkniętymi problemem przemocy w rodzinie. Wykorzystując posiadane instrumenty, komisja wzywała sprawców nadużywających alkoholu na rozmowy interwencyjne. Punktem Informacyjno – Konsultacyjnym dla ofiar przemocy w rodzinie na

terenie gminy są pracownicy socjalni. W stosunku do ofiar przemocy stosowane były i są między innymi takie działania jak:

- skierowanie dorosłych ofiar przemocy do terapeuty oraz specjalistycznych placówek terapeutycznych,
- skierowanie dzieci ofiar przemocy do świetlicy socjoterapeutycznej i na zajęcia terapeutyczne.

17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów, aby nierówność się nie utrwałała, a kobiety i mężczyźni odnosili równe korzyści. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są:

- segregacja pionowa i pozioma rynku pracy,
- różnice w płacach kobiet i mężczyzn,
- mała dostępność elastycznych form czasu pracy,
- niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych,
- niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji,
- przemoc ze względu na płeć,
- niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia,
- niewystarczający system opieki przedszkolnej,
- stereotypy płci we wszystkich obszarach,
- dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych.

Równość płci jest to stan, w którym kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, równe prawa i równe obowiązki oraz gdy mają oni równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju), z których mogliby korzystać. Pociąga to za sobą

możliwość wyboru drogi życiowej bez ograniczeń stereotypów płci. Polityka równości płci zakłada, że różnice pomiędzy kobietami i mężczyznami nie mogą być powodem nierównego traktowania, jej główne działania odnoszą się do relacji pomiędzy płciami.

Celami strategicznymi polityki równości płci są:

- równy stopień niezależności ekonomicznej kobiet i mężczyzn, godzenie życia prywatnego i zawodowego,
- równe uczestnictwo w podejmowaniu decyzji,
- eliminowanie stereotypów związanych z płcią,
- propagowanie równości płci w stosunkach zewnętrznych oraz polityce rozwojowej.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci.

W analizowanym okresie struktura ludności gminy Stare Miasto pod względem płci ulegała zmianom. W latach 2012-2014 w gminie było więcej kobiet niż mężczyzn. Odsetek kobiet w liczbie ludności gminy ulegał nieznacznym wahaniom. Biorąc pod uwagę cały analizowany okres, liczba kobiet w wieku przedprodukcyjnym utrzymywała się na stałym poziomie (1 233 w 2012 r., 1 231 w 2013 r. i 1 245 w 2014 r.), natomiast liczba kobiet w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym z roku na rok rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba kobiet w wieku przedprodukcyjnym	1 233	1 231	1 245
liczba kobiet w wieku produkcyjnym	3 504	3 516	3 557
liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym	1 001	1 037	1 069
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	50,06%	50,06%	50,11%

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W analizowanym okresie kobiety stanowiły ponad połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie, przy czym ich udział w liczbie osób bezrobotnych był stale wyższy niż udział kobiet w ludności gminy w wieku produkcyjnym, z czego wynika iż skala bezrobocia wśród kobiet była większa niż wśród mężczyzn. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym, a udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
udział kobiet w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym w gminie	47,1%	47,0%	47,0%
udział kobiet bezrobotnych w liczbie osób bezrobotnych w gminie	54,4%	54,6%	54,2%

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Starym Mieście oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Koninie.

W ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie oraz na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście, gdzie wśród klientów można wyróżnić zarówno kobiety jak i mężczyzn. Kobiety jednak stanowią znaczącą większość. Głównym problemem kobiet korzystających z pomocy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Starym Mieście jest brak odpowiednich kwalifikacji i przygotowania do wejścia na rynek pracy. Rola tych kobiet kończy się najczęściej na wykonywaniu obowiązków domowych, za czym nie idą żadne środki na utrzymanie rodziny, dlatego też taki jest udział kobiet wśród klientów GOPS -u.

Na terenie naszej gminy kobiety w stosunku do mężczyzn częściej zajmują się prowadzeniem gospodarstwa domowego oraz sprawują opiekę nad dziećmi i osobami zależnymi, w związku z tym znacznie częściej decydują się na niskopłatną pracę często dorywczą, by umożliwić im ona jednoczesne godzenie sprawowanej opieki nad dziećmi i otrzymanie dodatkowego dochodu. Zarówno kobiety, jak i mężczyźni nie mają kwalifikacji w obrębie nowych technologii. Występuje także mniejszy dostęp kobiet do szkoleń.

Wśród rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście możemy wyróżnić też takie, które powielają doświadczenia poprzednich pokoleń i korzystają z pomocy wzorując się na swoich matkach i babciach. Takiego życia zostały nauczone.

Zasada równości płci ma za zadanie przełamanie tych barier, jakie wytworzyły się na przestrzeni pokoleń i wyciągnięcie kobiet do aktywnego życia społecznego.

Zasada równości szans płci nie jest zasadą dotyczącą tylko kobiet, tworzoną przez kobiety i dyskryminującą mężczyzn, ani też nie ma na celu doprowadzenia do tego, aby kobiety i mężczyźni stali się tacy sami. Ma ona ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom.

Najbardziej zagrożone problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn są osoby bezrobotne lub poszukujące pracy, samotnie wychowujące dzieci, a także osoby niepełnosprawne. Ponadto osoby młode wkraczające na rynek, osoby uzyskujące niskie dochody oraz posiadający niskie kwalifikacje.

Problemy dotyczące równości płci w gminie Stare Miasto koncentrują się głównie w obszarze zatrudnienia. Samorząd gminy prowadzi działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć.

Planując działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci należy położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

W tym celu jednym z działań zmierzającym do poprawy sytuacji w gminie Stare Miasto w zakresie równości płci był realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście w latach 2008-2013 projekt systemowy „Równe szanse” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz w roku 2014 projekt partnerski „MOGĘ PRACOWAĆ – wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem doświadczających szczególnych trudności na rynku pracy” również współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt ten był realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście w partnerstwie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Koninie.

Projekty realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2008-2014 były skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym należących do środowisk potrzebujących kompleksowego wsparcia ze strony instytucji zajmujących się pomocą. U osób biorących udział w tych projektach, nastąpił wzrost niezbędnych kompetencji i umiejętności potrzebnych na rynku pracy, rozwinęły się aktywne formy integracji społecznej na terenie gminy Stare Miasto oraz zagwarantowano przedstawicielom obu płci równy dostęp do ofert.

Uczestnikami projektu były osoby korzystające z pomocy społecznej w Starym Mieście, nie pracujące, a pozostające w wieku aktywności zawodowej, wykazujące bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, należące do środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz nieaktywne zawodowo z powodu długotrwałego bezrobocia lub nieumiejętności odnalezienia się na rynku pracy.

Podstawowym problemem osób z terenu naszej gminy są problemy psychologiczne związane z podjęciem pracy wynikające ze stereotypowego podejścia do wypełnianych ról

przez kobiety, brak odpowiednich kwalifikacji, by podjąć pracę oraz słaby system wsparcia dla kobiet. Głównymi potrzebami wśród uczestników/uczestniczek projektów było zaspokojenie barier psychologicznych, potrzeba odnalezienia się w społeczności lokalnej poprzez aktywność zawodową, zlikwidowanie stereotypów panujących w społeczności lokalnej na temat długotrwale bezrobotnych.

Przyczynami jakie spowodowały zaistnienie danej sytuacji są tradycyjne role płci, które nadal dominują pogłębiając stereotypy sprawiając jednocześnie, że to kobiety znacznie częściej niż mężczyźni sprawują opiekę nad dziećmi i osobami zależnymi.

Kluczowym wyzwaniem tych projektów jest pogłębiający się problem bezrobocia i niskiej aktywności zawodowej głównie kobiet, ale również i mężczyzn z gminy Stare Miasto.

Udział osób w tych projektach sprawił, że zostali dobrze przygotowani i gotowi do wejścia na rynek pracy dzięki pozyskanym kwalifikacją i szkoleniom przez to stali się oni bardziej atrakcyjni dla potencjalnych przedsiębiorców na terenie gminy Stare Miasto i nie tylko.

Z uwagi na pozytywny odbiór i duże zainteresowanie projektami ze strony mieszkańców gmina Stare Miasto. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przewiduje realizację tego typu projektów współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego dla mieszkańców gminy w kolejnych latach mając na względzie poprawę sytuacji w zakresie równości szans płci.

18. SYTUACJA DZIECKA – PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE W RODZINACH

Zgodnie z obowiązującym prawem w naszym kraju, rodzina jest podstawową komórką społeczną i ma do wypełnienia wiele zadań od prokreacyjnych zaczynając, a kończąc na społecznych i ekonomicznych. Poprzez swoje zadania i funkcje rodzina zapewnia ciągłość biologiczną, przekazuje dobra kulturalne, jest wspólnotą gospodarczą.

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków

rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielenia rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich szczególnie w postaci szeroko rozumianej pracy socjalnej. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniej udzielenie pomocy w formie porady, informacji oraz stosowanie działań profilaktyczno – ochronnych.

Grupa osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie gminy Stare Miasto, ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, jest szóstą co do liczebności spośród wszystkich korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W roku 2014 osób z taką przyczyną było 194, wśród nich były m.in. rodziny wielodzietne i rodziny niepełne.

Zasoby i oferta szkolna

Wszystkie placówki zapewniają uczniom dostęp do Internetu, nie wszystkie jednak posiadają sale gimnastyczne. Przedszkole samorządowe w Starym Mieście posiada grupy integracyjne. Przedstawiciele żadnej z placówek nie zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia, ponieważ dzieci z miejscowości oddalonych od placówek szkolnych dowożone są do szkół przez szkolny autobus.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła matematyczne, sportowe, plastyczne, muzyczne, teatralne, językowe) oraz zajęć bibliotecznych i przygotowujących do egzaminów.

Jednocześnie wszystkie placówki prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Trudna sytuacja materialna wiąże się często z występującymi w domu dysfunkcjami, takimi jak alkoholizm, niewydolność i bezradność wychowawcza, brak odpowiedniego zainteresowania dzieckiem, jego wynikami w nauce i zachowaniem. Brak pracy zmusza też niektórych rodziców do wyjazdu za granicę, co generuje problemy tzw. eurosieroctwa i braku oparcia emocjonalnego.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży zalicza się: agresje i przemoc, niszczenie mienia szkolnego, zaniedbanie przez dom, palenie papierosów.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Współpraca szkół z rodzicami uczniów jest dobra. W ramach współpracy odbywają się rozmowy indywidualne, zebrania, warsztaty, porady i konsultacje dla rodziców. Rodzice pomagają również w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest dobra. Do podmiotów współpracujących ze szkołami na terenie gminy Stare Miasto można zaliczyć: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Policję, Straż Pożarną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Sąd Rejonowy i Rodzinny, Ośrodki Zdrowia, Kościoły, Bibliotekę Publiczną oraz stowarzyszenia.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując na najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, można wskazać na konieczność zwiększenia im dostępu do pomocy specjalistów, zwłaszcza psychologa i pielęgniarki oraz konieczność zapewnienia alternatywnych form bezpiecznego spędzania czasu przez dzieci i młodzież.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, można wskazać przede wszystkim na współorganizowanie imprez środowiskowych oraz na udostępnianie bazy lokalowej i organizację zajęć pozalekcyjnych. Szkoły również wskazują pomoc dla dzieci i rodzin, gdy tego potrzebują, a także udzielają stypendia dla najzdolniejszych i najbardziej potrzebujących.

19. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Dynamika zjawiska niepełnosprawności i wzrost jego społecznej rangi na świecie i w Polsce sprawia, że brane jest ono pod uwagę jako istotny czynnik przy innych zjawiskach społecznych współwyznaczających uzależnienia od systemu zabezpieczeń społecznych. Osoba niepełnosprawna to taka, której stan fizyczny lub psychiczny trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnienie zadań życiowych i ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej zgodnie z przyjętymi normami społecznymi.

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu. Osoby te winny mieć orzeczenie odpowiedniego organu i być zaliczone do jednego z trzech stopni niepełnosprawności.

Określenie liczbowe rozmiaru tego zjawiska jest bardzo trudne. Wiedzę na temat liczby osób niepełnosprawnych w gminie Stare Miasto można czerpać z trzech różnych źródeł. Pierwszym z nich jest przeprowadzony na terenie gminy w roku 2011 Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań. Spisy traktowane są jako jedno z najważniejszych źródeł informacji statystycznej, bowiem należą do podstawowych, tzw. pełnych przekazników wiedzy o społeczeństwie i jego cechach zespołowych, demograficznych oraz społeczno-ekonomicznych.

Na wyniki spisu z 2011 r. trzeba było bardzo długo czekać i okazało się, że te publikacje są niepełne i co znamienne, nie dotyczą ogółu osób niepełnosprawnych. Udzielane odpowiedzi na pytania dotyczące niepełnosprawności odbywało się na zasadzie dobrowolności – ze względu na specyfikę i wrażliwość tematu. Tak więc, według informacji GUS, prawie 1,5 mln osób odmówiło udzielenia odpowiedzi, w tym 59% mieszkańców miast oraz 52 % kobiet. Wystąpiły także wyraźne braki danych (ok. 1 940,2 tys.), co rzutuje na jakość, rzetelność i pełność pozyskanych informacji. Zatem zdecydowanie negatywnie należy ocenić ten stan badań nad niepełnosprawnymi w drugiej dekadzie nowego wieku. Można przyjąć hipotezę, iż odmowa udziału w badaniach może być potraktowana jako swoisty manifest niezgody zarówno niepełnosprawnych, jak i ich rodzin, wobec braku dostatecznego wsparcia i zaangażowania państwa w pomoc w ich funkcjonowaniu społecznym. Należy także zastanowić się nad pewną sprzecznością wynikającą z wprowadzenia określonych zasad

etycznych do badań, a oczekiwaniami co do posiadania pełnych informacji statystycznych o społeczeństwie, a szczególnie o grupach niejednokrotnie wykluczonych, potrzebujących pomocy i prowadzenia „inteligentnej polityki”.

Należy odnotować, iż w porównaniu ze spisem z 2002 r. badanie niepełnosprawności poszerzono o takie tematy, jak: czas trwania ograniczenia zdolności wykonywania zwykłych czynności życiowych, grupy schorzeń, które powodują ograniczenie zwykłych czynności. Tablice dotyczące osób niepełnosprawnych z 2011 r. zawierają informacje m.in. o liczbie i strukturze tych osób według rodzaju niepełnosprawności, czasu jej trwania, schorzenia, płci i wieku, miejsca zamieszkania, stanu cywilnego, prawnego, poziomu wykształcenia, źródeł utrzymania oraz aktywności ekonomicznej.

Jako wskaźnik emancypacyjny w obszarze niepełnosprawności należy uznać odejście w 2002 r. od terminu „inwalidztwo” na rzecz terminu „niepełnosprawność”. W Narodowym Spisie Powszechnym w 2002 r. za osobę niepełnosprawną uznano taką, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osobę, która takiego orzeczenia nie posiadała, lecz odczuwała ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa).

Zbiorowość niepełnosprawnych została podzielona na dwie grupy:

- 2) **Osoby niepełnosprawne prawnie** – to takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;
- 3) **Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie** – to takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

Ze względu na poważne braki w NSP 2011 nieuprawnione wydaje się badanie dynamiki wzrostu i zmian w poszczególnych kategoriach niepełnosprawności. Zauważyć należy, że w związku ze starzeniem się społeczeństwa, wzrostem zewnętrznych przyczyn niepełnosprawności (urazu, wypadki); zaprezentowane dane mogą tylko pokazywać pewne znamienne zjawiska, dominujące trendy wśród badanej kategorii. Liczba niepełnosprawnych nie maleje, ale rośnie. Odnotować należy poważny wzrost tej liczby osób niepełnosprawnych i znaczne różnice między płciami (feminizacja niepełnosprawności – ok. 53%). Zdecydowanie przeważają osoby, które spełniają jednocześnie biologiczne i prawne kryteria niepełnosprawności i taki trend z pewnością będzie się utrzymywać.

W świetle danych NSP 2011 liczba niepełnosprawnych wyniosła 4 697,5 tys., a w roku 2002 wynosiła 5 456,7 tys. Odsetek osób niepełnosprawnych w ogólnej ludności wyniósł 12,2 % w 2011 r., wobec 14,3% w 2002 r.

W wyniku zastosowania zmiennej metodologii i uznania za wrażliwe społecznie pytanie o niepełnosprawność, zauważamy spadek liczby niepełnosprawnych w stosunku do roku 2002, aż o 14 %, w tym mężczyzn o 16 %, a kobiet o 12%.

Odsetek niepełnosprawnych prawnie i biologicznie w ogólnej liczbie niepełnosprawnych wyniósł 55%. Dane pokazują więc, że większość polskich niepełnosprawnych spełnia jednocześnie kryteria i prawne, i biologiczne definiowania niepełnosprawności. Wskazuje się w świetle interpretacji GUS, iż na spadek liczby osób niepełnosprawnych prawnie w porównaniu z rokiem 2002 wpływ miały zmiany w regulacjach prawnych i zaostrezenie przepisów dotyczących przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy i podobnych świadczeń (spadek na wsi o prawie 40%, a w miastach o 20%). Zauważa się, iż największy spadek – ponad trzykrotny – obserwowany jest w grupie osób niepełnosprawnych tylko prawnie, tzn. takich, które określiły, że posiadają odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony, ale nie odczuwają żadnych ograniczeń do wykonywania zwykłych czynności życiowych związanych z wiekiem. Zauważa się także wzrost liczby osób niepełnosprawnych tylko biologicznie – nie posiadają orzeczenia, ale ich subiektywna ocena wykazywała, że odczuwały poważne ograniczenia w zdolności do wykonywania czynności podstawowych.

Niepełnosprawni częściej przynależą do starszych niż młodszych grup wieku. Według uzyskanych danych najczęściej należą do najstarszej grupy wieku tj. powyżej 60 lat, przy czym zdecydowanie częściej „niepełnosprawność w starości” dotyczy kobiet niż mężczyzn. Potrzeby i konsekwencje starości osób niepełnosprawnych będą z całą mocą napierać na wytyczenie ram polityk publicznych, podobnie jak ogólny proces starzenia się demograficznego całego społeczeństwa polskiego. W świetle teorii przejścia epidemiologicznego nadciąga era chorób (także niepełnosprawności) związanych z wiekiem podeszłym, znamienna dla społeczeństwa nowoczesnego.

W świetle tych danych, niepełnosprawność ma twarz starszej kobiety, co wynika z demograficznego procesu, jaki jest feminizacja starości i wzrost w tej grupie wieku, m.in. chorób zwyrodnieniowych, niepełnosprawności wieku starczego.

Brak jest, jak na razie, danych NSP 2011 o rodzinach osób niepełnosprawnych, ich gospodarstwach, a także charakterystyce tych osób w gospodarstwach zbiorowych.

Dane na temat struktury wykształcenia niepełnosprawnych, zwłaszcza, że wpływa na ich poziom świadomości edukacyjnej, ich rodzin mogą mieć demokratyczne i emancypacyjne potransformacyjne zmiany, wyrażające się stopniowym likwidowaniem barier architektonicznych, tworzeniem szkół otwartych na „inność”, ogłoszeniem roku 2003 i 2013

Rokiem Osób Niepełnosprawnych, a także wzrostem liczby kampanii na rzecz równego traktowania i edukacji antydyskryminacyjnej. Jak pokazują dane spisowe w NSP 2011 wzrasta poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych, co należy uznać za czynnik silnie emancypujący te zbiorowości. Zauważalne są zmiany w porównaniu z rokiem 2002, wyrażające się wzrostem najwyższego poziomu wykształcenia, tj. podniesieniem się o 4 punkty procentowe odsetka osób z wyższym wykształceniem (z 4% do ok. 8%) oraz ze średnim i policealnym – z 21% w 2002 r. do 28% w 2011 r.. Jednak odsetek osób z wyższym poziomem wykształcenia jest stosunkowo niewielki, biorąc pod uwagę, iż w skali całego kraju wynosi on 17%, a w odniesieniu do poziomu średniego i policealnego - 32%. Warto odnotować, iż liczba osób niepełnosprawnych ze stopniem co najmniej doktora wynosi 13 059. Zdecydowanie przeważają tu mężczyźni (8 110) nad kobietami (4 949). Występuje zatem wyraźna dysproporcja rodzajowa w osiągnięciu tej cennej wartości.

Obserwowany jest wzrost liczby niepełnosprawnych, posiadających wykształcenie zawodowe (26%). Znamienne jest spadek osób z wykształceniem najniższym, tj. podstawowym (33%) i bez wykształcenia (4%).

Ograniczenia sprawności wyraźnie wpływają na kontynuowanie nauki. Osoby nieodczuwające ograniczeń sprawności cechują się wyższym poziomem wykształcenia niż osoby odczuwające ograniczenia niepełnosprawności.

Jeśli idzie o aktywność zawodową i status na rynku pracy, wyniki NSP 2011 pozwalają zaobserwować podobne tendencje, które występowały w NSP 2002. Osoby bierne zawodowo (80%) zdecydowanie przeważają nad osobami aktywnymi zawodowo (20%), tj. pracującymi i bezrobotnymi.

Liczba osób pracujących wyniosła zaledwie 742,9 tys. (804,6 tys. w 2002 r.), co wskazuje, iż bazując na danych surowych NSP 2011, współczynnik zatrudnienia wyniósł ok. 17 %. Liczba bezrobotnych wyniosła zaś 177 tys. (206,4 tys. - 2002 r.). Bierni zawodowo liczyli 3 608,0 tys., co stanowi aż 80% osób w stosunku do których ustalono status na rynku pracy. W roku 2002 liczba ta wynosiła 4 232,2 tys.

Odnosząc dane do płci, status na rynku pracy został określony tylko dla 2 065,7 tys. mężczyzn i 2 458, 7 tys. kobiet. Ostatni spis, jak i poprzedni, informują, iż kobiety częściej niż mężczyźni pozostają bierne zawodowo oraz, że wśród aktywnych zawodowo osób niepełnosprawnych przeważają mężczyźni (20,4%) nad kobietami (13,1%). W NSP 2011 kobiety bierne zawodowo wśród ogółu kobiet, w stosunku do których ustalono status na rynku pracy, stanowiły aż 84%.

Jak wynika z danych spisowych roku 2002 i 2011, w strukturze osób niepełnosprawnych według głównego źródła utrzymania nie zachodzą istotne zmiany. W obu spisach wykazano, że podstawą utrzymania były dochody z niezarobkowych źródeł utrzymania, tj. emerytur, rent, różnego rodzaju zasiłków (2002 – 84,4%; 2011 -77,2%), aczkolwiek w 2011 r. odnotowany został tutaj pewien spadek.

Dane spisowe wykazują, że niezależnie od płci dominują niepełnosprawni z długotrwałymi ograniczeniami w wykonywaniu czynności, co wynika głównie z ich przynależności do starszych grup wieku i ma dalsze głębokie konsekwencje w radzeniu sobie w społecznym funkcjonowaniu. Ograniczenie czasu trwania w wykonywaniu czynności nie różnicuje się wyraźnie według płci, aczkolwiek nieznacznie częściej mężczyźni pozostają długoterminowymi niepełnosprawnymi aniżeli kobiety.

Z danych spisu wynika, iż działania instytucji, ciał i sił społecznych winny prowadzić aktywną, egalitarną politykę wobec niepełnosprawności, biorąc pod uwagę krzyżowanie się takich cech, jak płeć społeczno-kulturowa, wiek, stan cywilny, status na rynku pracy, wykształcenie, miejsce zamieszkania, region, rodzaj niepełnosprawności i odczuwane ograniczenia, które tworzą syndrom wzajemnie splatających się uwarunkowań, pokazujących wielokrotne umiejscowienie społeczne tej kategorii osób w społeczeństwie.

W świetle danych spisowych wysuwać należy wniosek, iż polityka wobec zbiorowości niepełnosprawnych powinna zwracać uwagę na potrzeby nie tylko niepełnosprawnych młodszych, w wieku mobilnym ekonomicznie, ale i na potrzeby starszych osób. Polityka winna być uwrażliwiona na konsekwencje widocznej feminizacji starości i długoterminowego trwania w niepełnosprawności. Potrzeby związane ze zdrowiem osób niepełnosprawnych i zabezpieczeniem ich godnego życia w tej fazie cyklu życia będą szczególnie ważne w przeciągu kilkudziesięciu lat (starzenie się demograficzne).

Drugim źródłem mówiącym o liczbie niepełnosprawnych są materiały konferencyjne na temat: „Osoba niepełnosprawna w społeczności lokalnej” opracowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koninie. Trzecim są dane statystyczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście mówiące o liczbie osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Z tytułu niepełnosprawności w roku 2014 ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 65 osób, rok wcześniej i w latach poprzednich liczba ta była większa. Przyczyną zmniejszającej się liczby osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej są zmiany w obowiązującym systemie

prawnym. Według szacunkowych danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie gminy Stare Miasto jest ponad 400 osób niepełnosprawnych.

Tabela 31. Niepełnosprawni w gminie Stare Miasto według ekonomicznych grup wieku.

Wyszczególnienie	Mężczyźni	Kobiety	Razem
W wieku przedprodukcyjnym	45	27	72
W wieku produkcyjnym	385	313	698
Mobilni	99	97	196
Niemobilni	286	216	502
W wieku poprodukcyjnym	132	278	410
Razem	562	618	1.180

Źródło: Narodowy Spis powszechny Ludności i Mieszkań, Powszechny Spis Rolny 2002, Poznań 2003, s. 14.

Według danych statystycznych sporządzonych w czasie Powszechnego Spisu Rolnego w 2002 roku na terenie gminy Stare Miasto mieszkało 1.180 osób o różnym stopniu niepełnosprawności. Liczba ta stanowi 12,3% ogółu populacji mieszkańców gminy w tym okresie. Analizując powyższą tabelę wyraźnie można zauważyć przeważającą większość kobiet. Stanowią one 52,4% ogółu osób niepełnosprawnych. Na proporcję tę wpływa przede wszystkim wysoki odsetek kobiet w wieku poprodukcyjnym. W wieku produkcyjnym osoby niepełnosprawne stanowią, aż 59,1%. Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym, jak wynika z rozmów przeprowadzanych w czasie spotkań z pracownikami socjalnymi nie jest w stanie podjąć pracy.

Tabela 32. Niepełnosprawni w gminie Stare Miasto według wykształcenia.

Wyszczególnienie	Mężczyźni	Kobiety	Razem
Wyższe	12	4	16
Policealne	4	6	10
Średnie zawodowe i ogólnokształcące	49	67	116
Zasadnicze zawodowe	159	95	254
Podstawowe ukończone	276	367	643
Podstawowe nieukończone	31	62	93
Nieustalone	31	17	48
Razem	562	618	1.180

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań, Powszechny Spis Rolny 2002, Poznań 2003, s.14.

Wśród osób niepełnosprawnych najwięcej osób jest z wykształceniem podstawowym ukończonym (54,5%), a najmniej z wykształceniem policealnym. Prawie 8% osób posiadających stopień niepełnosprawności posiada wykształcenie podstawowe nieukończone.

Reasumując wykształcenie uprawniające do podjęcia pracy posiada je tylko 33,6% osób niepełnosprawnych. Niepokojący jest zatem fakt posiadania przez tak niski procent osób niepełnosprawnych wykształcenia wyższego i średniego. Wykształcenie wyższe posiada zaledwie 1,4% ogółu niepełnosprawnych, średnie tylko 10,7%. Z wykształceniem zasadniczym zawodowym jest tylko 21,5%. Tak dramatycznie niski udział osób niepełnosprawnych z wykształceniem wyższym i średnim może świadczyć o znacznych trudnościach z dostępem do edukacji na poziomie średnim i wyższym dla osób niepełnosprawnych.

Wśród osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo jest 25,8%, a biernych zawodowo, aż 74,2%.

Tabela 33. Aktywność zawodowa niepełnosprawnych na terenie gminy Stare Miasto w 2002 r.

Wyszczególnienie		Mężczyźni	Kobiety	Razem
Aktywni zawodowo		187	117	304
W tym:	Pracujący	176	107	283
	Bezrobotni	11	10	21
Bierni zawodowo		375	501	876
Razem		562	618	1.180

Zródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań, Powszechny Spis Rolny 2002, Poznań 2003, s.15.

Bezrobocie wśród niepełnosprawnych na terenie gminy Stare Miasto wynosiło 6,9%. Wśród niepełnosprawnych mężczyzn wynosiło 5,9%, a wśród niepełnosprawnych kobiet 8,5%.

W chwili obecnej na terenie gminy Stare Miasto na rzecz osób niepełnosprawnych działa tylko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który poza świadczeniami pieniężnymi i rzeczowymi udziela pomoc w formie szeroko rozumianej pracy socjalnej.

20. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY I POTRZEBY W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY STARE MIASTO

Każdy człowiek, aby żyć musi mieć możliwość zaspokajania swoich potrzeb, ponieważ jest to fundamentem jego prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Zaspokojone potrzeby człowieka warunkują jego zdolność do działania, tworzenia i rozwoju. W przeciwnym wypadku nie jest on w stanie sprostać wyzwaniom życia, pozostaje wyizolowany i odczuwa lęk, czuje się samotny, opuszczony, nieszczęśliwy. Może mieć także problemy z przystosowaniem się do warunków rzeczywistości społecznej i pełnienia w niej określonych ról społecznych.

Najbardziej znana jest hierarchiczna teoria potrzeb A. Masłowa, twórcy psychologii humanistycznej. Według niego potrzeby są dane człowiekowi z przyrodzenia i tworzą hierarchię, w której zaspokojenie potrzeb podstawowych jest warunkiem zaspokojenia potrzeb nadrzędnych.

Potrzeba będąca motorem ludzkich działań wpływa na jego zachowania i powoduje, że człowiek będzie robić wszystko by ją zaspokoić. Jeśli sam nie jest w stanie jej zaspokoić,

będzie oczekiwać pomocy w tym dążeniu. Dopóki ona nie jest zaspokojona, dopóty człowiek nie ma dobrego samopoczucia, nie skoncentruje się na niczym innym.

Problem społeczny to zjawisko niekorzystne dla naszej społeczności, oceniane przez zbiorowość, jako niepożądane, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania.

Do najpowszechniejszych, najbardziej znanych problemów społecznych zaliczmy m.in.: wojnę, przemoc, narkomanię, alkoholizm, ubóstwo, długotrwałe bezrobocie, bezdomność, nierówności społeczne, marnotrawstwo pieniędzy publicznych, korupcję itp. To poważne zagrożenia, które dotyczą wszystkie społeczeństwa. Nad ich rozwiązaniem pracuje wiele organizacji, instytucji i osób.

Warto jednak pamiętać, że duże problemy zwykle rodzą się z mniejszych, np. alkoholizm wśród młodzieży może mieć swoją przyczynę w braku ciekawych ofert spędzania wolnego czasu w danej okolicy.

Analiza problemów i potrzeb społeczności lokalnej w gminie Stare Miasto została dokonana na podstawie anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy. Badania te pozwoliły zdiagnozować problemy i potrzeby jakie według mieszkańców gminy Stare Miasto występują na naszym terenie. Badania ankietowe pokazały również jaka jest świadomość mieszkańców na temat problemów, które występują w gminie.

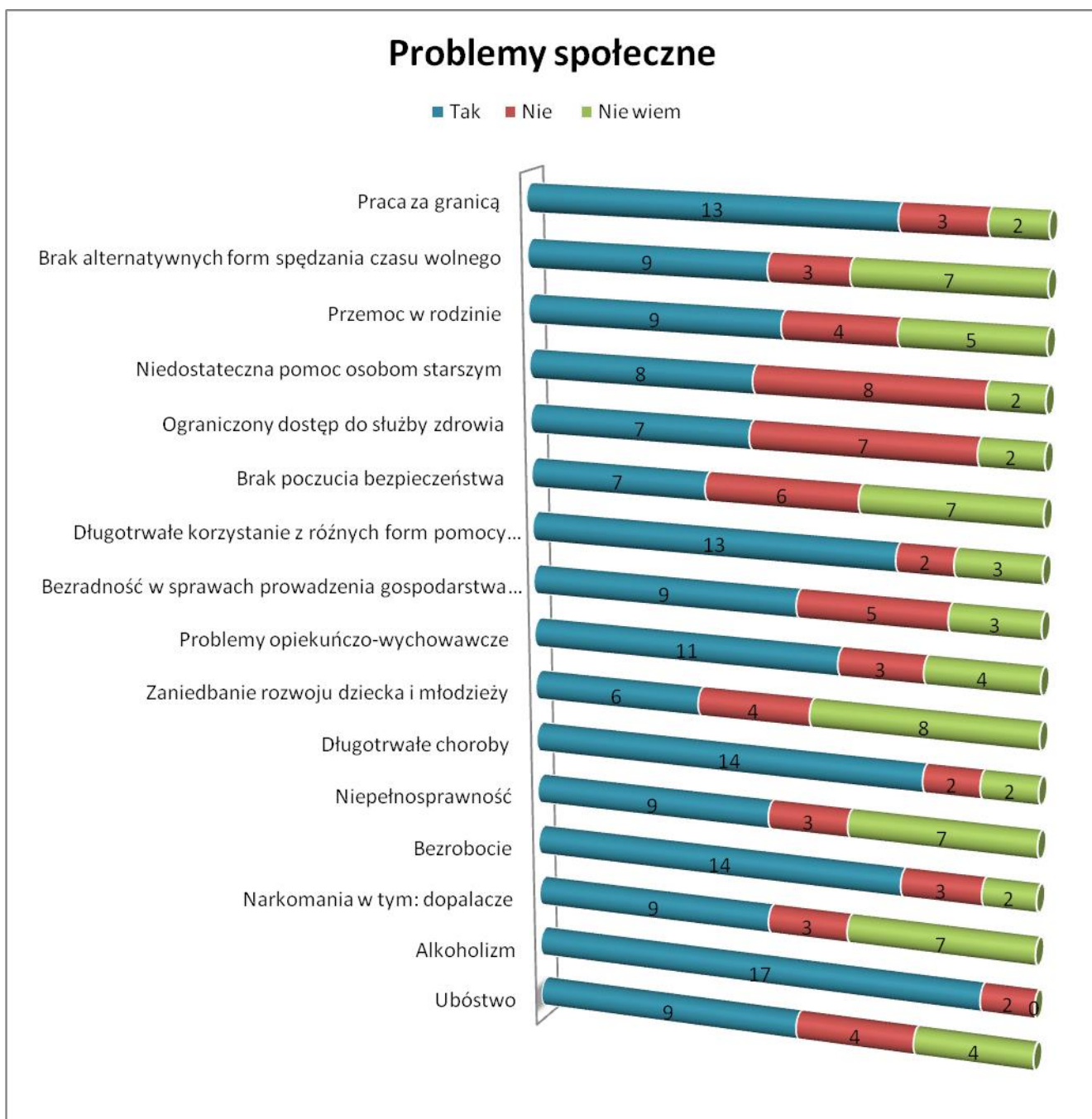
W sumie do analizy przedłożono 20 ankiet – wypełnionych przez wybranych losowo mieszkańców gminy Stare Miasto. Badaniu poddanych zostało 14 kobiet i 6 mężczyzn w większości będących w związkach małżeńskich i posiadających swoje rodziny. Przedział wiekowy badanych osób to: 25-50 i 51-65, z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim i wyższym. Źródłem utrzymania badanych osób i ich rodzin w większości jest wynagrodzenie za wykonywaną pracę, ale źródło utrzymania u tych osób stanowi też praca dorywcza, świadczenia z ośrodka pomocy społecznej, zasiłek dla bezrobotnych, praca we własnym gospodarstwie rolnym czy też pozostają na utrzymaniu członków rodziny. Ich gospodarstwa domowe składają się w większości z 3, 4 i 5 osób, a zarobki netto w przeliczeniu na jedną osobę w rodzinie mieszczą się w trzech przedziałach: 0-514 zł, 515-1000 zł i 1000-1500 zł.

W pierwszym pytaniu poproszono badanych o odpowiedź na pytanie, *jak oceniają warunki życia mieszkańców w gminie?* Tylko 5% ankietowanych uznało warunki życia mieszkańców gminy za bardzo dobre. 45% ankietowanych uznało warunki za dobre, a 15% uznało je za raczej dobre. Pozostała część ankietowanych 35% uznała te warunki za średnie. Żaden z badanych ankietowanych nie określił warunków życia mieszkańców za złe, czy bardzo złe.

Na pytanie, czy *dostrzegają w gminie niżej wymienione problemy społeczne*? Przy czym wyjaśniono pojęcie: problemu społecznego – jest to niekorzystny stan społeczny, w którym występujące zjawiska łamią normy społeczne, oceniane przez tę zbiorowość jako niebezpieczne, konieczne do wyeliminowania.

Na to pytanie ankietowani mieli zaznaczyć przy każdym problemie jedną z odpowiedzi tj. Tak, Nie lub Nie wiem. Jak odpowiadali ankietowani przedstawia poniższy wykres:

Wykres 1. Problemy społeczne, które dostrzegają w gminie Stare Miasto jej mieszkańcy.

Źródło: Badania własne.

Jak przedstawia powyższy wykres najczęściej badanych zwróciło uwagę na problem alkoholizmu – 17 osób. Według tych badanych problem alkoholizmu występuje w gminie Stare Miasto najczęściej. Na drugim miejscu badani ankietowani wskazali na bezrobocie i długotrwałe choroby - 14 osób. Ponad połowa ankietowanych – 13 osób, wskazała na problem długotrwałego korzystania z różnych form pomocy społecznej oraz pracę zagranicą. W opinii ankietowanych (11 osób) należy również zwrócić uwagę na problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach mieszkających na terenie gminy Stare Miasto, które ich zdaniem też występują dość często.

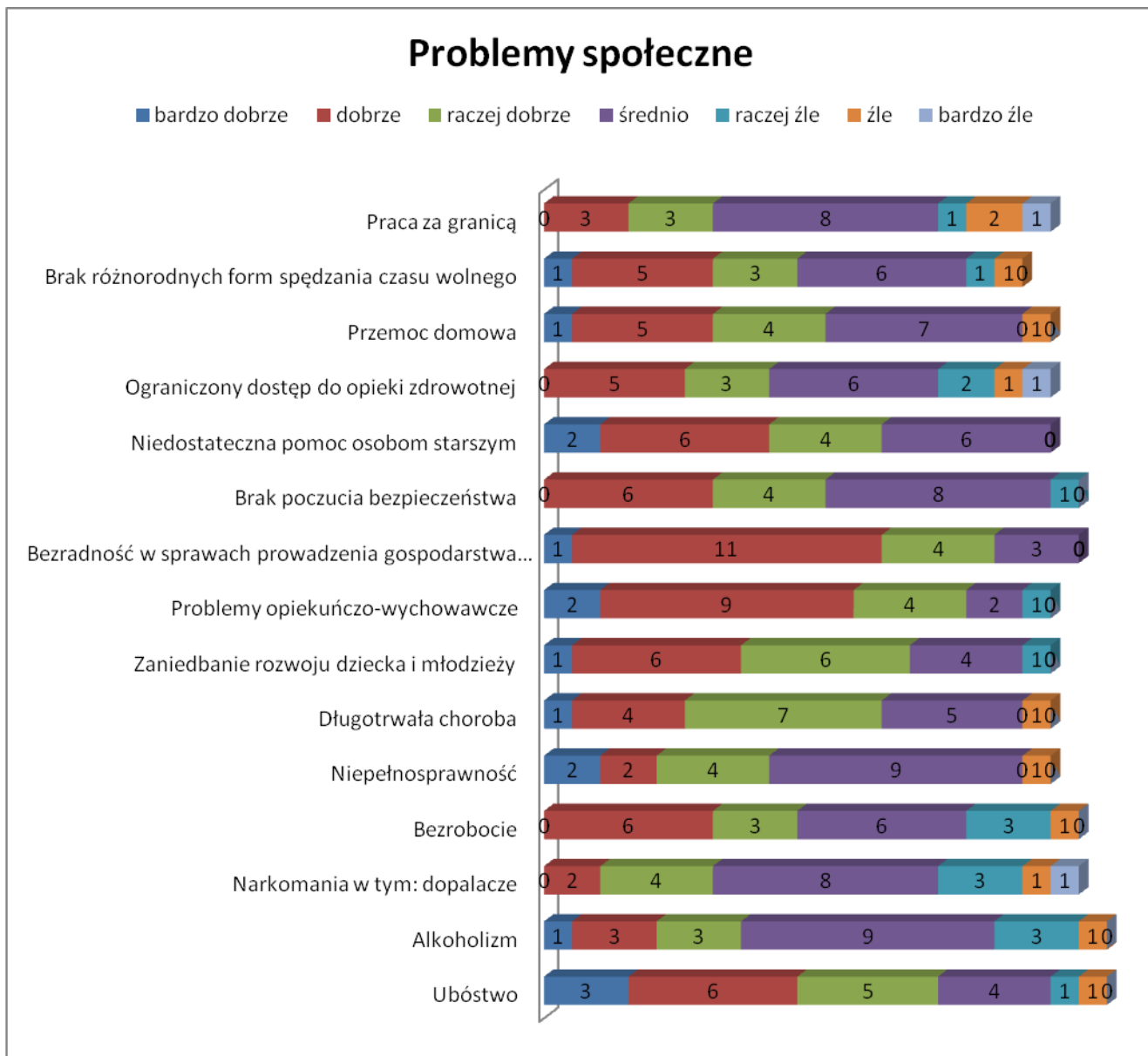
Z udzielonych przez badanych odpowiedzi wynika, także że niektóre z wymienionych problemów społecznych, nie występują bądź ankietowani nic na ten temat nie wiedzą. I tak według części badanych w gminie nie ma, bądź występują w niewielkim stopniu problemy: niedostatecznej pomocy osobom starszym, ograniczonego dostępu do służby zdrowia, czy brak poczucia bezpieczeństwa.

Gdy poproszono ankietowanych o wskazanie *najważniejszych problemów społecznych naszej gminy* badani ankietowani wskazali na: alkoholizm, bezrobocie, ubóstwo, pracę za granicą, brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz niedostateczną pomoc osobom starszym.

Na pytanie: *czy orientują się gdzie należy szukać pomocy w przypadku wystąpienia problemów społecznych?* Wszyscy ankietowani zgodnie odpowiedzieli, że wiedzą gdzie należy takiej pomocy szukać. Badani wskazali m.in. na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście, Komisariat Policji, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Gminy w Starym Mieście, Dyrektorów Szkół, Powiatowy Urząd Pracy w Koninie, Ośrodek Zdrowia i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koninie. Świadczy to o tym, że mieszkańcy gminy posiadają wiedzę o instytucjach, które funkcjonują na terenie gminy Stare Miasto i w jej okolicach. Mają świadomość gdzie mogą się zwrócić o pomoc w przypadku wystąpienia problemów, z którymi nie są sobie w stanie samodzielnie poradzić wykorzystując własne zasoby i możliwości, a w konsekwencji wymagają pomocy i wsparcia ze strony instytucji.

Pytając ankietowanych *jak oceniają skuteczność działań instytucji powołanych do rozwiązywania problemów lokalnej społeczności?* Ankietowani odpowiedzieli różnie, co przedstawia poniższy wykres:

Wykres 2. Skuteczność działań instytucji powołanych do rozwiązywania problemów lokalnej społeczności.

Źródło: Badania własne.

Gdy zapytano ankietowanych o posiadany dochód, zadając pytanie: *czy posiadany dochód rodziny w pełni zabezpiecza potrzeby rodziny?* 65% ankietowanych zgodnie odpowiedziało, że nie. Na podstawie analizy różnych danych zgromadzonych przy tworzeniu strategii i badań ankietowych, można przypuszczać, że powodem tej sytuacji jest występujące w rodzinach bezrobocie jednego bądź obojga małżonków, niskie zarobki, które nie wystarczają na zaspokojenie podstawowych potrzeb ich rodzin. Często przyczyną jest też

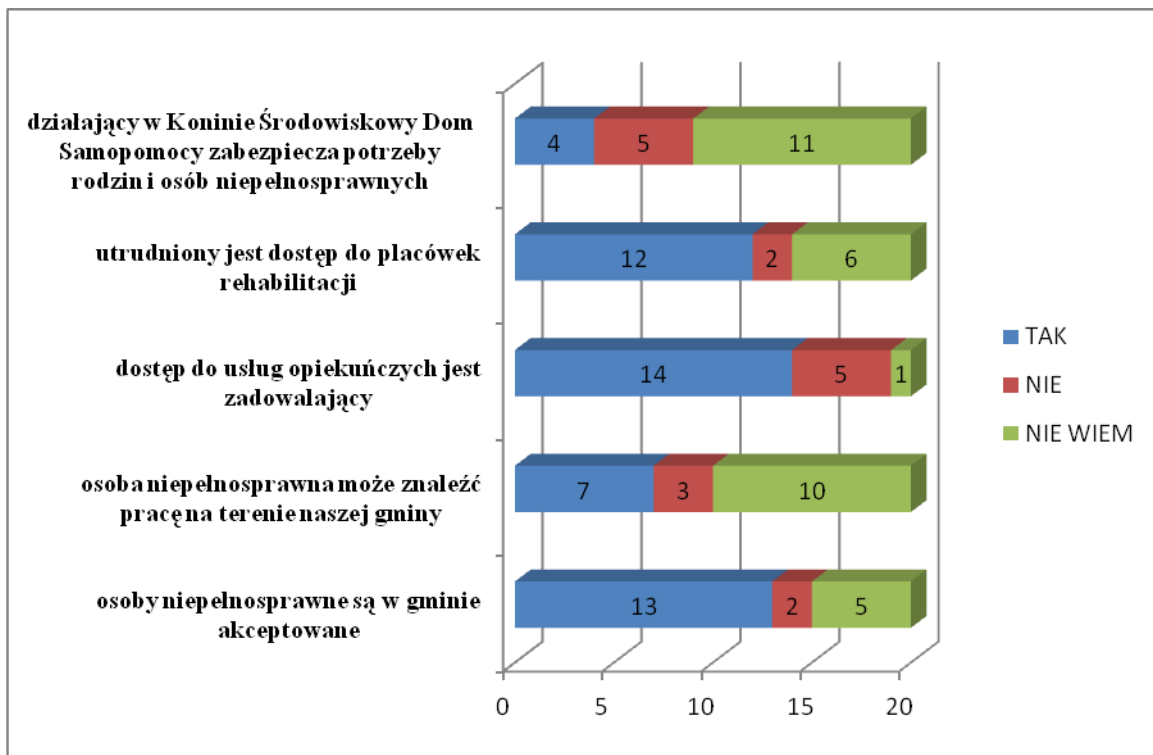
długotrwała choroba jednego z członków rodziny, która wymaga dużych nakładów finansowych.

Zła sytuacja finansowa i brak pracy często skłaniają rodziny do wyjazdów zagranicę w celach zarobkowych bądź do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, co zadeklarowało ponad 55% badanych ankietowanych. Ci ankietowani przyznali również, że w ciągu ostatniego roku korzystali ze świadczeń pomocy społecznej. Część z nich korzysta ze świadczeń pomocy społeczne nadal.

Pytając ankietowanych: *czy czują się bezpiecznie w miejscu zamieszkania i w najbliższej okolicy?* 70% badanych odpowiedziało, że czują się bezpiecznie w gminie Stare Miasto. Tylko 20% ankietowanych nie miało w tej kwestii zdania.

Na pytanie dotyczące niepełnosprawności i osób niepełnosprawnych w gminie Stare Miasto ankietowani odpowiadali, jak przedstawia poniższy wykres:

Wykres 3. Osoby niepełnosprawne w gminie Stare Miasto.

Źródło: Badania własne.

Powyższy wykres przedstawia opinię mieszkańców gminy na temat sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie Stare Miasto.

Ponad połowa badanych (13 osób) uważa, że osoby niepełnosprawne są w gminie akceptowane, 5 z tych osób nie ma zdania w tej sprawie. W opinii 14 badanych osób dostęp

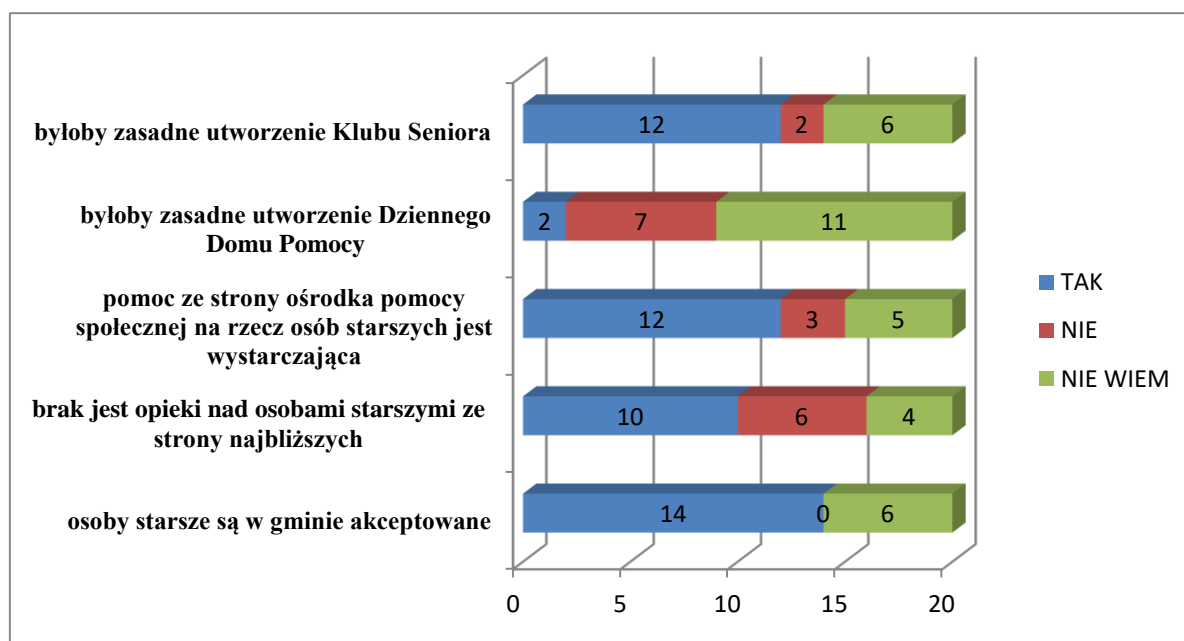

osób niepełnosprawnych do usług opiekuńczych jest zadowolający, a tylko 5 osób uznało, że jest on niezadowolający.

Generalnie z odpowiedzi udzielonych na pytania dotyczące osób niepełnosprawnych wynika, że badani odpowiadali na większość pytań albo pozytywnie albo zaznaczali odpowiedź „nie wiem”, gdyż nie orientowali się w sprawach dotyczących osób niepełnosprawnych tzn. w ich problemach, potrzebach czy oczekiwaniach. Wnioskować można, że mała jest wiedza mieszkańców gminy Stare Miasto na temat osób niepełnosprawnych.

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku osób starszych. Przedstawia tę sytuację poniższy wykres:

Wykres 4. Osoby starsze w gminie Stare Miasto.

Źródło: Badania własne.

Jak widać na przedstawionym powyżej wykresie według 14 badanych mieszkańców gminy Stare Miasto osoby starsze są w gminie akceptowane. Zdaniem 12 ankietowanych pomoc ze strony ośrodka pomocy społecznej na rzecz osób starszych jest wystarczająca. Uważają oni również, że jest zasadne utworzenie Klubu Seniora. Natomiast istotną różnicę można zauważyć w pytaniu dotyczącym utworzenia Dziennego Domu Pomocy. Znaczna większość ankietowanych tj. 11 nie ma zdania w tej sprawie i 7 uważa, że utworzenie Dziennego Domu Pomocy nie jest zasadne. Za utworzeniem Dziennego Domu Pomocy są tylko 2 osoby. Połowa ankietowanych, uważa że brakuje opieki nad osobami starszymi ze strony najbliższych.

W części dotyczącej dzieci 55% ankietowanych uznała szkoły, do których uczęszczają ich dzieci za bezpieczne i nie zgłosili żadnych wątpliwości, tyle samo tj. 55% ankietowanych przyznało, że ich dzieci uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne w szkole, pozostałe 45% badanych odpowiedziało, że ich dzieci nie uczęszczają na żadne dodatkowe zajęcia.

Pytając badanych: *czy ich zdaniem dzieci mają gdzie spędzać wolny czas?* 55% ankietowanych zgodnie odpowiedziało, że mają. Dzieci mogą brać udział w zajęciach pozalekcyjne w szkołach, do których uczęszczają. Ponadto na terenie gminy istnieją różne kluby sportowe i koła zainteresowań, do których zainteresowane dzieci mogą się zapisać. Dlatego, też 45% badanych przyznało, że na terenie gminy istnieje wystarczający dostęp do różnych form kultury.

Prosząc ankietowanych o odpowiedź na pytanie: *czy na terenie gminy występuje przemoc domowa?* 80% badanych odpowiedziało, że występuje przemoc domowa. Pytając o przemoc domową poproszono jednocześnie o wskazanie ich zdaniem przyczyn występowania przemocy domowej, dając do wyboru odpowiedzi i prosząc o wybranie trzech z podanych odpowiedzi. I tak najwięcej ankietowanych wskazało jako przyczynę: uzależnienia 18 osób, 12 osób stres i 11 osób bezrobocie; te przyczyny w ich oczach są najczęstszym powodem występowania przemocy w domach.

Pytając ankietowanych: *z jakiego powodu ich zdaniem osoby bezrobotne na terenie gminy pozostają bez pracy?*, proszono ich jednocześnie o wskazanie maksymalnie trzech odpowiedzi. Najwięcej ankietowanych 10 osób wskazało za przyczynę, że osoby bezrobotne nie posiadają odpowiedniego doświadczenia w pracy. 9 badanych osób wskazało, także na brak odpowiednich kwalifikacji i na to, że praca legalna jest nie opłacalna. Mając na myśli to, że większość pracodawców nie chce zatrudniać pracowników na umowę, a raczej wolą zatrudniać na „czarno” tłumacząc to wysokimi kosztami zatrudnienia pracownika na umowę, które w większości przewyższają ich możliwości finansowe i są po prostu dla nich nie opłacalne. Co w efekcie skutkuje taką formą zatrudnienia, a nie inna.

Przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców gminy Stare Miasto i ich wyniki, które zostały tu zaprezentowane posłużą w dalszej części do analizy i wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań w gminie.

21. POTENCJAŁ INSTYTUCJONALNY GMINY STARE MIASTO W PRZECIWDZIAŁANIU PROBLEMOM SPOŁECZNYM

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście jest instytucją realizującą ustawowe zadania gminy z zakresu pomocy społecznej w oparciu o Ustawę o pomocy społecznej.
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako jednostka budżetowa samorządu terytorialnego, dysponuje środkami finansowymi pozwalającymi realizować zadania związane z pomocą społeczną.
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zajmuje się rodzinami dysfunkcyjnymi z terenu gminy Stare Miasto, znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej.
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starym Mieście działa w ramach gminy. Do jej zadań poza działaniami interwencyjnymi należy przede wszystkim działalność profilaktyczna, której celem jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych. Komisja posiada także uprawnienia do podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.
3. Grupa wsparcia „SZANSA”, która skupia osoby uzależnione i współuzależnione.
4. Świetlica opiekuńczo – wychowawcza w Żychlinie, której celem jest profilaktyka i terapia dzieci.
5. Świetlice socjoterapeutyczne w Liścu Wielkim i Żdżarach.
6. W pozostałych placówkach oświatowych na terenie gminy Stare Miasto prowadzone są zajęcia opiekuńczo-wychowawcze, których celem jest wyrównywanie szans dydaktycznych i troska o rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym.
7. Realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej na terenie gminy Stare Miasto projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, dla osób bezrobotnych, korzystających z pomocy Ośrodka, bezradnych, potrzebujących wsparcia, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

22. ANALIZA SWOT DLA GMINY STARE MIASTO W ASPEKTCIE KWESTII SPOŁECZNYCH

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego.

Analiza SWOT jej nazwa to akronim angielskich słów:

S (Strengths) – *mocne strony*: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu; wewnętrzne czynniki pozytywne - to przede wszystkim to, co wyróżnia nas na tle innych. Są to dziedziny działalności, które tworzą pozytywny wizerunek instytucji.

W (Weaknesses) – *słabe strony*: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu; wewnętrzne czynniki negatywne - to te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji.

O (Opportunities) – *szanse*: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany, zewnętrzne czynniki pozytywne - to wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjającą dla instytucji sytuację. Są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne społeczne efekty.

T (Threats) – *zagrożenia*: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej, zewnętrzne czynniki negatywne - to zbiór wydarzeń i procesów, które tworzą niekorzystną dla instytucji sytuację w otoczeniu. Zagrożenia są postrzegane jako bariery, utrudnienia i możliwości niebezpieczeństwa.

W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

W oparciu o charakterystykę gminy Stare Miasto, strukturę udzielanej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz przedstawienie najważniejszych problemów społecznych można wskazać najważniejsze dla lokalnej społeczności deficyty, a co za tym idzie na wyłonienie potrzeb, metod szans i zagrożeń. Dzięki analizie SWOT możemy określić słabe i mocne strony oraz najważniejsze czynniki zewnętrzne: szanse i zagrożenia tkwiące w środowisku.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w oparciu o badania ankietowe wśród wybranych losowo mieszkańców gminy Stare Miasto oraz z udziałem pracowników

socjalnych pracujących w Ośrodku z osobami wykluczonymi i zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Analiza ta obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- bezdomność;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki;
- inne mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • rozpowszechnianie ofert pracy z zagranicy • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa • aktywizacja społeczności lokalnych • dogodnie położone lokalizacje dla budowania nowych inwestycji oraz już istniejących, które dają miejsca pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby korzystających ze świadczeń pomocy społecznej • występująca bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego • zwiększająca się liczba osób długotrwale lub ciężko chorych • brak działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • brak działań służących aktywizacji osób bezrobotnych w wieku 45 lat i więcej • brak działań zapobiegających zjawisku dziedziczenia bezrobocia • brak działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • intensywniejsza pomoc rodzinom wielodzietnym • współpraca organizacjami pozarządowymi w zakresie rozwiązywania różnych problemów społecznych • pozyskiwanie środków unijnych w obszarze ekonomii społecznej • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba klientów pomocy społecznej • brak aktywnej polityki rynku pracy i aktywnej polityki społecznej wobec rodzin bezrobotnych, wielodzietnych i z członkami osób niepełnosprawnych • wzrost poziomu bezrobocia, w tym wśród osób w wieku 45 lat i więcej • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet • wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych • rosnąca skala ubóstwa wśród mieszkańców • niskie kryteria ustawowe pomocy społecznej, uniemożliwiające przyznawanie świadczeń osobom/rodzinom o niewielkim przekroczeniu kryterium dochodowego

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • prowadzenie efektywnej pracy socjalnej w obszarze wspierania rodzin, dzieci i młodzieży, praca asystentów rodziny, pomoc w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych • analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • odpowiedni dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • oferowanie przez placówki oświatowe zajęć pozalekcyjnych • podnoszenie poziomu nauczania w gminie • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia • prowadzenie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • nierozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • brak koordynacji działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież • brak działań na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie warunków do prowadzenia pracy socjalnej • malejąca liczba rodzin dysfunkcyjnych • dobry przepływ informacji między instytucjami wspierającymi rodziny, dzieci i młodzież • dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej • zwiększająca się liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży • wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • niedostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży • brak środków finansowych na rozwój szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego • niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych oraz możliwości spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży • brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie

	ponadgimnazjalnym w gminie • słaba dostępność opieki medycznej
--	---

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działalności terapeutycznej w obszarze uzależnień • zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych • prowadzenie wśród nauczycieli, rodziców i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • działania inicjujące powstawanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie różnorodnych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań mających na celu diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • brak badań dotyczących nielegalnego obrotu alkoholem • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień i przemocy w rodzinie • sprawcy przemocy w rodzinie nie są kierowani do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • niska efektywność i skuteczność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych i doznających przemocy • społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy • istnienie stereotypów na temat przemocy domowej
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań w celu efektywnego leczenia uzależnień • zapewnienie wsparcia psychospołecznego i prawnego • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych • wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami • realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie • obejmowanie wszystkich potrzebujących poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających objęcia działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych oraz umieszczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • postępująca degradacja wartości rodzinnych • niewystarczająca ilość ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie • niespójność i nieklarowność przepisów prawnych, • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • niezadowalające rezultaty leczenia odwykowego • brak grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • niewystarczająco liczna kadra pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie

<p>w ośrodkach wsparcia</p> <ul style="list-style-type: none"> • oferty szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadry w dziedzinie pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową oraz osobami uzależnionymi • wykorzystywanie systemu informacji 	
--	--

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zmiana postrzegania problemu – dopuszczenie istnienia przyczyn bezdomności niezależnych od osoby bezdomnej • diagnozowanie problemu bezdomności • informowanie osób bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • udzielania wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności 	<ul style="list-style-type: none"> • brak mieszkań socjalnych • brak wsparcia dla osób bezdomnych przybywających z innych gmin – problemy związane z refundacją kosztów pomocy (np. kwestie związane z meldunkiem) • trudności ze świadczeniem pomocy, szczególnie gdy brak jest woli zmiany swej sytuacji ze strony osoby bezdomnej • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie biurokracji podczas pomagania osobom bezdomnym • niezwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych • posiadanie przez bezdomnych wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • niewzrastająca liczba osób bezdomnych przybywających z innych gmin • wystarczające wsparcie udzielane osobom wychodzącym z bezdomności • brak dyskryminacji bezdomnych w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • ubożenie społeczeństwa – większa liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym • brak wyraźnej polityki wspierającej rozwój mieszkalnictwa (socjalnego, mieszkań chronionych) • występowanie problemu bezdomności • niewystarczające możliwości zapewnienia schronienia osobom bezdomnym • brak wpływu prowadzonych działań na zmniejszenie bezrobocia wśród bezdomnych • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • działania zmierzające do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • prowadzenie działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie • działalność Kół Gospodyń Wiejskich • oferta usług opiekuńczych świadczonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej • na terenie gminy Stare Miasto funkcjonuje Prywatny Dom Opieki 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań umożliwiających osobom starszym kontynuowanie aktywności zawodowej • niewystarczająca oferta działań prozdrowotnych dla osób starszych • wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy Stare Miasto • zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jedno, dwu pokoleniowe.
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez gminę zasobów umożliwiających wzmacnianie potencjału osób starszych • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • dobra dostępność domów pomocy społecznej • dostrzeganie w gminie problemów i potrzeb osób starszych • odpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • istnienie określonych standardów usług dla osób starszych • możliwość samorealizacji osób starszych w organizacjach samopomocowych • uwrażliwianie oświaty na problemy osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca wiedza osób starszych o dostępnych formach pomocy • wymagające poprawy warunki życia osób starszych • mała liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • brak wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu • niewystarczająca liczba pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • brak możliwości kontynuowania aktywności zawodowej osób starszych. • istnienie barier architektonicznych. • istnienie negatywnych stereotypów człowieka starego • brak dostatecznej promocji zdrowia dla osób starszych

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • odpowiednia liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • udział w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych • przepływ informacji między podmiotami pomocowymi • rozpowszechnianie w środowisku pozytywnych wzorców postaw charytatywnych i filantropijnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak monitorowania liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • postępująca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym • działania edukacyjne na temat potrzeb osób niepełnosprawnych • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wystarczającej wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • istnienie społecznej akceptacji dla likwidacji barier utrudniających życie osobom niepełnosprawnym • likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w budynkach użyteczności publicznej • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • pogorszenie kondycji ekonomicznej gospodarstw domowych osób niepełnosprawnych i ich rodzin • wzrost liczby osób posiadających orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności • wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników GOPS-u • brak w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych • niewystarczający dostęp do usług rehabilitacyjnych • zwiększająca się liczba dzieci wymagających umieszczenia w grupach i klasach integracyjnych • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu • niesprzyjająca pomoc osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju • wzrastające zapotrzebowanie na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • informowanie beneficjentów pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych • możliwość wyrażania opinii na temat jakości obsługi GOPS-u przez klientów • aktualizowanie bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. funduszy strukturalnych UE • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca ilość pracowników socjalnych w gminie • brak działań przeciwdziałających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej • brak możliwości poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe • dostateczna wiedza pracowników pomocy społecznej na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych świadczących pomoc • dostateczna wiedza beneficjentów pomocy społecznej o dostępnych formach pomocy • odpowiednie zabezpieczenie finansowe realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba beneficjentów przypadająca na jednego pracownika socjalnego • niewystarczająca wiedza w gminie na temat problemów społecznych • brak możliwości poprawiania jakości obsługi klientów GOPS-u • brak świadomości lokalnej społeczności o roli i potrzebach sektora pomocy społecznej • brak wsparcia ze strony organizacji pozarządowych w działaniach pomocy społecznej • brak wolontariatu na terenie gminy

23. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Na podstawie analizy sytuacji społecznej w gminie Stare Miasto została określona wizja rozwiązywania problemów społecznych. Należy pamiętać, iż szczególną uwagę należy położyć na nieinstytucjonalne formy pomocy, w tym na pomoc środowiskową, gdzie instytucjonalna powinna stać się ostatecznym środkiem zaradczym.

Przeobrażenia gospodarcze i społeczne w kraju spowodowały, że polityka społeczna uległa przekształceniu. Odeszło się od modelu państwa opiekuńczego, który gwarantował bezpieczeństwo socjalne, na rzecz systemu, który motywuje do pracy i skłania jednostkę do większej aktywności. Skutkiem zachodzących przemian w Polsce jest pojawienie się patologii

społecznych. Szczególnie trudnym zjawiskiem do przezwyciężenia jest nie tylko na terenie gminy Stare Miasto bezrobocie. W przypadku długotrwałego pozostawania bez pracy rodzi się zjawisko nazywane dziedziczeniem bezrobocia. Taka sytuacja rodzin prowadzi do utrwalenia się biedy w rodzinie i przekazanie jej następnym pokoleniom.

Gmina Stare Miasto nie odbiega od innych gmin i także na jej przykładzie można zaobserwować opisane wyżej stanowiska i procesy. Aby skutecznie zwalczać bezrobocie i jego skutki, a także im przeciwdziałać należy przede wszystkim zdefiniować środowiska, w których dochodzi do występowania różnego rodzaju patologii społecznych. Należy także zdefiniować grupy, które są szczególnie narażone na różnorodne zagrożenia patologiami. Wśród grup wymagających szczególnego wsparcia na terenie gminy Stare Miasto, należy wymienić:

- Bezrobotnych pozostających długotrwale bez pracy z wykształceniem średnim, zasadniczym zawodowym i podstawowym, bez kwalifikacji zawodowych o niskim poziomie wykształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet,
- Osoby pozostające bez pracy o małej mobilności zawodowej i przestrzennej,
- Rodziny posiadające dzieci i młodzież ze środowisk zagrożonych patologią (bezrobociem, alkoholizmem, ubóstwem, przemocą domową, itd.),
- Osoby starsze i niepełnosprawne,
- Ubogich i bezradnych życiowo,
- Uzależnionych.

Przeprowadzona wyżej analiza pozwala wskazać obszary w dziedzinie polityki społecznej, w których interwencja zdaje się być szczególnie pilna i potrzebna. Najważniejszym z nich jest bez wątpienia bezrobocie. Miejscowy rynek pracy i towarzyszące mu bezrobocie to obszar wymagający szczególnej troski ze strony władz gminy. Działania w tym zakresie powinny zmierzać w dwóch kierunkach. Pierwszy z nich powinien zmierzać w celu łagodzenia - minimalizowania ujemnych skutków (patologii społecznych) u osób dotkniętych bezrobociem, a drugi powinien zmierzać do szeroko rozumianej aktywizacji zawodowej bezrobotnych.

Kwestia edukacyjna jest drugim ważnym elementem gminnej polityki przeciwdziałania problemom społecznym. Niski stopień wykształcenia na poziomie wyższym i średnim to częsta przyczyna bezrobocia na terenie gminy. Stworzenie warunków do zwiększenia poziomu wykształcenia na poziomie średnim i wyższym, zarówno dla dzieci i młodzieży jak

i dorosłych pragnących podnieść swoje kwalifikacje, powinno być jednym z najważniejszych zadań prowadzących do rozwiązania problemu bezrobocia.

Z ubóstwem ściśle wiąże się wykluczenie społeczne. Jest to niewątpliwie efekt bezrobocia i niskiego poziomu wykształcenia. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu powinno obejmować również osoby starsze, samotne, niepełnosprawne i długotrwale chorych wymagający stałej opieki i pielęgnacji osoby drugiej, a także osoby uzależnione i współuzależnione. Podstawowym działaniem w tej kwestii powinno być wzmocnienie pomocy niematerialnej.

Kolejnym ważnym elementem w gminnej polityce przeciwdziałaniu problemom społecznym jest profilaktyka i przeciwdziałanie uzależnieniom i wiążącej się z tą dysfunkcją przemocy w rodzinie. Uzależnienia i przemoc w rodzinie powinny być pod szczególną uwagą władz gminy. Tutaj również należy przyjąć zasadę dwukierunkowości w realizacji zadań. Pierwszy z nich powinien polegać na działaniach profilaktycznych, skierowanych przede wszystkim do dzieci i młodzieży zagrożonych patologią społeczną. Drugi z kolei powinien być nastawiony na łagodzenie i minimalizowanie istniejących problemów.

Należy zwrócić uwagę, że wszystkie wyżej wymienione problemy społeczne są ze sobą ściśle powiązane. Minimalizowanie bezrobocia i poprawa sytuacji życiowej może przyczynić się do ograniczenia ubóstwa. Nie zawsze istnieje możliwość ograniczenia problemów społecznych w oparciu o wewnętrzne zasoby gminy. Zdarza się tak, że problemy społeczne uwarunkowane są decyzjami na szczeblu ogólnopolskim. Takie założenie jest bardzo ważne ze względu na ograniczony zakres oddziaływania gminy na likwidację lub ograniczenie problemów i kwestii społecznych.

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2016-2025. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

1. Przeciwdziałanie lokalnemu bezrobociu poprzez działania zmierzające do aktywizowania osób bezrobotnych, organizowanie szkoleń, warsztatów podnoszących kwalifikacje i minimalizowanie skutków bezrobocia:

- Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy,
- Szkolenia dla bezrobotnych,

- Przygotowanie bezrobotnych do powrotu na rynek pracy,
  - Podniesienie kwalifikacji zawodowych świadczeniobiorców pomocy społecznej.
- 2. Rozwój zintegrowanego systemu polityki społecznej zapewniającej profilaktykę i pomoc jednostce, rodzinie oraz środowiskom niewydolnym poprzez:**
- Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego,
  - Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży w spauperyzowanych rodzinach oraz niepełnych i wielodzietnych,
  - Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną,
  - Wspieranie dla osób i rodzin dotkniętych problem niepełnosprawności i długotrwałej choroby,
  - Zapewnienie osobom starszym i samotnym odpowiedniej opieki i pomocy.
- 3. Wsparcie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez:**
- Ograniczenie patologii społecznych,
  - Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

MISJA GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W STARYM MIEŚCIE

Kreowanie kierunków aktywnej lokalnej polityki społecznej zmierzające do wyrównywania poziomu życia mieszkańców gminy poprzez zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Klienci:

Osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej przebywające na terenie gminy, nieradzące sobie z problemami, dotknięte ubóstwem.

Potrzeby:

Pomoc w rozwiązaniu problemu z jakim się borykają, pomoc w formie szeroko rozumianej pracy socjalnej, tj. poradnictwa, informacji, interwencji oraz wsparcie finansowe.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych w dalszej części celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

1.1. Cel strategiczny nr 1

Przeciwdziałanie lokalnemu bezrobociu poprzez działania zmierzające do aktywizowania osób bezrobotnych, organizowanie szkoleń, warsztatów podnoszących kwalifikacje i minimalizowanie skutków bezrobocia.

Przeciwdziałanie bezrobociu należy prowadzić poprzez działania zmierzające do aktywizowania osób pozostających bez pracy, organizowanie nowych miejsc pracy i minimalizowanie skutków bezrobocia.

Długotrwały charakter bezrobocia oznacza, że duża część osób traci prawo do zasiłku dla bezrobotnych. Osoby długotrwale bezrobotne dezaktywują się zawodowo, tracą umiejętności i nawyki zawodowe, stają się mało atrakcyjne dla pracodawców, co oznacza że coraz trudniej znaleźć im pracę. Zwiększa się liczba osób bezrobotnych w wieku 45 – 54 lat, co może przełożyć się na ich długotrwałe bezrobocie ze względu na niewielkie szanse na rynku pracy oraz zbyt małą własną inicjatywę i brak chęci przekwalifikowania się oraz mobilności przestrzennej. Ponadto obserwuje się niską skuteczność programów rynku pracy bezrobotnych na rzecz długotrwale bezrobotnych oraz pogłębiające się zjawisko dziedziczenia bezrobocia w rodzinach objętych pomocą społeczną. Efektem takiego stanu rzeczy jest narastająca degradacja społeczno – zawodowa beneficjentów pomocy społecznej oraz pogłębiająca się stale i poszerzająca pauperyzacja osób i rodzin, prowadząca do dziedziczenia biedy. Długotrwały brak pracy prowadzi do obniżenia poczucia własnej wartości, negatywnego obrazu samego siebie, poczucia bezsilności i braku sensu życia, co w efekcie powoduje zaburzenia psychosomatycznych oraz różne formy uzależnień i patologii.

Celem planowanych działań w ramach strategii jest wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia. Istotnym elementem są również działania mające na celu zwiększenie skuteczności funkcji informacyjnej, sprawowanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście. W ramach tych zadań należy rozwijać i doskonalić sposoby docierania z informacjami do zainteresowanych. Właściwie przekazana informacja oraz wyjaśnienie bezrobotnemu jego sytuacji prawnej, uprawnień oraz warunków uzyskania określonych świadczeń, powoduje redukcję postaw roszczeniowych wśród klientów, co daje podstawy do budowania w nich poczucia bezpieczeństwa, a także ułatwia im planowanie swoich działań.

Cel operacyjny:

1. Podniesienie kwalifikacji zawodowych bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej w celu przygotowania bezrobotnych do powrotu na rynek pracy - zmniejszenie ilości osób bezrobotnych w gminie poprzez szkolenia i różne formy zatrudnienia

Działania:

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Koninie:
  - Udział Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście w ramach partnerstwa w projektach realizowanych z Powiatowym Urzędem Pracy w Koninie ,
  - Roboty publiczne i staże dla bezrobotnych – podopiecznych GOPS,
  - Prace społecznie użyteczne,
2. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Koninie:
  - Udział Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Mieście w ramach partnerstwa z PCPR w projektach realizowanych z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Poznaniu,
3. Działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w celu podniesienie kwalifikacji zawodowych świadczeniobiorców pomocy społecznej:
  - Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w szczególności z osobami po 45. roku życia,
  - Opracowywanie i realizacja programów szkoleń bezrobotnych długo pozostających bez pracy,
  - Szkolenia dla osób, które zamierzają rozpocząć działalność gospodarczą,
  - Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście,
  - Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi na rzecz aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych,
  - Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy Unii Europejskiej,
  - Wspieranie i promowanie działań w celu powstawania i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej,
  - Współpraca z instytucjami zajmującymi się organizowaniem i realizowaniem szkoleń w celu dostosowywania kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy,

- Pozyskiwanie dodatkowych środków na aktywizację większej liczby bezrobotnych,
- Prowadzenie stałej analizy rynku pracy.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, szkoły ponadgimnazjalne w gminie i powiecie, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy, wojewódzki i centralny (ministerstwo), fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych i ubogich objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia i ubóstwa,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych, w tym podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby osób bezrobotnych,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- wzrostu liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych,

1.2. Cel strategiczny nr 2

Rozwój zintegrowanego systemu polityki społecznej zapewniającej profilaktykę i pomoc jednostce, rodzinie oraz środowiskom niewydolnym.

Rozwój zintegrowanego systemu polityki społecznej winien zapewnić profilaktykę i pomoc jednostce, rodzinie oraz środowiskom.

Zakłada się, że zintegrowany system polityki społecznej w gminie Stare Miasto przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców zwiększając dostępność i zakres usług w środowisku lokalnym. Nowocześnie rozumiany system polityki społecznej w swoich działaniach obejmuje cztery podstawowe obszary:

- diagnozowanie zjawisk i problemów społecznych rodzących zapotrzebowanie na różne formy pomocy i społecznego wsparcia,
- kształtowanie infrastruktury socjalnej i tworzenie warunków organizacyjnych dla świadczenia pomocy,
- profesjonalne prowadzenie poradnictwa i pracy socjalnej,
- aktywizacja środowisk, rodzin oraz osób w tych rodzinach.

Tworząc tego rodzaju system polityki społecznej należy kierować się zasadą pomocniczości, która uwzględnia potencjał i możliwości jednostek, grup społecznych oraz środowisk lokalnych w rozwiązywaniu problemów społecznych trudnych sytuacji życiowych. Sprawnie działający zintegrowany system polityki społecznej oparty jest na określonych zasadach współpracy i współdziałania instytucji i organizacji rządowych, samorządowych oraz osób prywatnych. Stanowią go określone zasady współpracy instytucji, a także określone reguły finansowania oraz standardy świadczonych usług.

Wszelkie statystyki wskazują na starzenie się polskiego społeczeństwa, co szósty Polak ma ponad 60 lat, a prognozy wskazują, że za trzydzieści lat, co trzeci Polak będzie w tym wieku. Wpływa na to stałe wydłużanie się życia ludzkiego oraz spadek przyrostu naturalnego. Rozwój systemu wspierania rodzin przez świadczenia opiekuńcze oraz wielospecjalistyczne usługi dla osób starszych wiekiem w miejscu zamieszkania pozwoli na utrzymanie osób terminalnie chorych, starszych i niepełnosprawnych jak najdłużej w środowisku zamieszkania. Rodzina jest podstawowym środowiskiem, gwarantującym prawidłowy rozwój dziecka i zaspokojenie jego potrzeb. Dlatego też, środowisko to należy maksymalnie wspierać oraz wzmacniać poczucie odpowiedzialności rodziców za wychowanie dzieci i przygotowanie

ich do samodzielnego życia. Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne, mieć charakter profilaktyczny i ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z wychowaniem.

Konieczne jest podjęcie działań zmierzających do poprawy sytuacji ekonomicznej rodzin, do zmiany postaw wobec życia z biernej na czynną oraz wyuczenia umiejętności gospodarowania środkami finansowymi.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej,
2. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży w rodzinach dysfunkcyjnych, zwłaszcza niepełnych i wielodzietnych,
3. Wspieranie rodzin w celu utrzymania dziecka w rodzinie naturalnej,
4. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problem niepełnosprawności i długotrwałej choroby,
5. Zapewnienie osobom starszym i samotnym odpowiedniej opieki i pomocy.

Działania:

1. Zapewnienie odpowiedniej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej:
  - Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej,
  - Praca socjalna (poradnictwo prawne, psychologiczne, kierowanie do odpowiednich instytucji, itp.
  - Monitorowanie środowisk zagrożonych trudnymi sytuacjami życiowymi,
2. Działania na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych; utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej:
  - Organizacja i finansowanie dożywiania dla dzieci i młodzieży w trakcie nauki w szkole,
  - Organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego,

- Pomoc i poradnictwo rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężeniu problemów opiekuńczo – wychowawczych poprzez wzmocnienie ich prawidłowej opieki i wychowania,
  - Praca asystenta z rodziną,
3. Działania na rzecz osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych:
- Zapewnienie usług opiekuńczych w środowisku,
  - Kierowanie osób wymagających opieki i pomocy do domów pomocy społecznej, środowiskowych domów pomocy społecznej i zakładów opiekuńczo-leczniczych,
  - Organizowanie festynów integracyjnych, promujących zdrowy styl życia oraz integracji osób i rodzin ze społecznością lokalną,
  - Wspieranie rozwoju integracji społecznej osób starszych – współpraca pokoleń, rozwój więzi międzypokoleniowej,
  - Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy, aktywizowanie osób starszych i niepełnosprawnych do udziału w życiu społecznym,
  - Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym, wymagającym takiej pomocy,
  - Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi,
  - Promowanie pozytywnych zachowań wobec starości zwłaszcza wśród młodzieży,

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedszkole, placówki oświatowe w gminie i powiecie, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koninie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Koninie, Powiatowy Urząd Pracy w Koninie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki oświatowe w gminie i powiecie, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, placówki służby zdrowia, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, Kościół, kluby sportowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy, wojewódzki i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba dzieci i młodzieży objętych alternatywnymi formami spędzania czasu wolnego,
- liczba dzieci korzystających ze świetlic,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba uczniów do nich uczęszczających,
- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających.
- zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym,
- poprawa jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

1.3. Cel strategiczny nr 3

Ograniczenie patologii społecznych.

Nadrzędnym celem przy ograniczeniu skali zjawiska patologii społecznej jest osiągnięcie jak największej efektywności planowanych działań profilaktycznych oraz terapeutycznych. Dlatego w jego realizacji powinni brać udział pracownicy pomocy społecznej, poradni specjalistycznych, sądu rejonowego, policji oraz innych organizacji i instytucji.

Współpraca ta pozwala stworzyć wielopłaszczyznowe środowisko wsparcia, co stanowi pewną gwarancję skuteczności planowanych oddziaływań.

Uzależnienia zaburzają prawidłowe funkcjonowanie człowieka w wielu sferach jego życia, zakłócają zdolność realizowania ról społecznych, często uniemożliwiają wykonywanie pracy zawodowej, wpływają na pogorszenie sytuacji materialnej, prowadzą do różnorodnych problemów zdrowotnych i zaburzeń psychicznych. Ponadto wpływają destrukcyjnie na funkcjonowanie całej rodziny.

Cele operacyjne:

1. Zapobieganie zjawiskom patologii społecznych i uzależnień.
2. Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania:

1. Zjawisko patologii społecznych i uzależnień:
  - Opracowywanie i realizacja lokalnych programów na rzecz walki ze zjawiskami patologii społecznych,
  - Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków,
  - Zapewnienie różnorodnych form wsparcia socjalnego dla osób opuszczających zakłady karne i ich rodzin, współpraca z sądem, prokuratorem, policją i placówkami leczenia odwykowego,
  - Działalność informacyjno-edukacyjna w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
2. Zjawisko przemocy w rodzinie:

- Diagnozowanie zjawiska przemocy w gminie,
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, umieszczanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie w ośrodkach wsparcia
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; rozpowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia ww. zakresie,
- Organizowanie i wspieranie form spędzania czasu wolnego i wypoczynku, szczególnie w okresie ferii zimowych i wakacji dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem uzależnienia i przemocy,

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii zawiera Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Stare Miasto.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe gminie i powiecie, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, Kościół, kluby sportowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy wojewódzki i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze z Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach Punktu Konsultacyjnego,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych problemem przemocy w rodzinie,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie.

2. WDROŻENIE, MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto jest dokumentem stanowiącym jeden z etapów ciągłego procesu budowania i wdrażania systemu rozwiązywania problemów społecznych. Nie jest ona dokumentem zamkniętym, jej założenia mogą być modyfikowane pod wpływem zmieniających się warunków rzeczywistości.

Koordynatorem realizacji działań określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto na lata 2016-2025 zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście.

Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto na lata 2016-2025, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, będzie oceniał poziom wdrażania zapisów strategicznych oraz przedstawiał ocenę skuteczności prowadzonej polityki społecznej. Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto na lata 2016-2025 zostanie powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Stare Miasto

Znaczenie Strategii dla rozwoju społeczności lokalnej i poprawy jakości życia narzuca konieczność monitorowania realizacji zamierzeń strategicznych, a także metod ich osiągnięcia. Proces monitorowania będzie polegał na systematycznym obserwowaniu zachodzących zmian, gromadzeniu i opracowywaniu informacji oraz danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Podstawowym dokumentem monitoringu będzie roczny raport z realizacji zadań, opracowywany przez Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto na lata 2016-2025 i przekazywany Wójtowi Gminy oraz Radzie Gminy do końca I kwartału następującego po roku sprawozdawczym, którego dany raport dotyczy. Spotkania Zespołu będą odbywać się co najmniej raz w roku podsumowując wdrażanie strategii w roku poprzednim. Spotkania będą miały charakter otwarty, co oznacza, że każdy, kto będzie zainteresowany tematem wdrażania strategii będzie mógł w nich uczestniczyć. Spotkania Zespołu będą zwoływane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Mieście, który pełni rolę koordynatora procesu monitoringu i ewaluacji wdrażania zapisów strategii. Skład Zespołu będzie mógł w razie potrzeby zostać rozszerzony.

Podczas corocznych spotkań Zespół będzie analizował postępy z wdrażania zapisów strategii, uzgodni wnioski i rekomendacje do dalszych etapów wdrażania strategii, oceni stopień realizacji jej zapisów oraz zbierze materiały potrzebne do przeprowadzenia ewaluacji końcowej po dziesięciu latach od momentu uchwalenia strategii (I kwartał 2026 roku przewidziany jako czas ewaluacji końcowej oraz rozpoczęcie procesu aktualizacji zapisów strategii). Ewaluacja końcowa będzie stanowiła obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach strategii działań.

Raport zostanie przygotowany w oparciu o pracę typu desk research (analiza danych zastanych), w ramach których szczegółowej analizie poddane zostaną bazy danych statystycznych, a także raporty i sprawozdania podmiotów realizujących na terenie gminy zadania z zakresu polityki społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. Gromadzone dane i informacje w ramach monitoringu odpowiedzą na pytania czy i do jakiego stopnia cele strategii są odpowiednie do zmieniających się potrzeb i priorytetów na poziomie gminy. Posłużą one ewaluacji, której głównym celem jest podwyższenie stopnia adekwatności, efektywności realizowanych przedsięwzięć zawartych w celach operacyjnych oraz ich skuteczności względem poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nie jest samo w sobie receptą na sukces. Konieczne jest podjęcie działań mających na celu systematyczne jej wdrażanie, czuwanie nad jej realizacją, kontrolowanie przebiegu i jej aktualizacja.

Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto na lata 2016-2025 prowadzona będzie raz w roku po analizie wniosków i rekomendacji z raportu monitoringu i ewaluacji. Ponadto zmiana działań strategicznych może wynikać ze zmian uregulowań prawnych, społecznych, ekonomicznych, bądź pojawienia się nowych możliwości pozyskania środków zewnętrznych.

Główną przyczyną skutkującą koniecznością wprowadzenia zmian są zmiany w prawie. Ponadto strategia podlega aktualizacji w następujących obszarach:

- 1) Diagnostycznym – o ile okaże się, że pojawiły się nowe, nieistniejące problemy społeczne, lub w trakcie prac pominięto istniejące i ważne problemy społeczne.

- 2) Planistyczną - w trakcie planowania działań strategicznych pominięto istotne istniejące czynniki, mające wpływ na realizację celów i działań, lub zaistniała potrzeba zweryfikowania już zaplanowanych działań.
- 3) Wdrożeniowym – jeśli w trakcie działań zmieniłyby się podmioty odpowiedzialne za wykonywane działania lub zaplanowane działania nie byłyby adekwatne do potrzeb mieszkańców.
- 4) Ewaluacyjnym – jeśli w trakcie wdrażania Strategii zajdą istotne okoliczności mające wpływ na ocenę skuteczności zaplanowanych działań.

Inicjatorem aktualizacji strategii mogą być:

- 1) Władze gminy,
- 2) Podmioty uczestniczące w realizacji zadań, w tym ośrodek pomocy społecznej jako koordynator działań strategicznych.
- 3) Inny podmiot w uzasadnionych przypadkach.

Zmiany w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto na 2016-2025 odbywać się będą w trybie przewidzianym do jej uchwalenia i wymagać będą uchwały Rady Gminy.

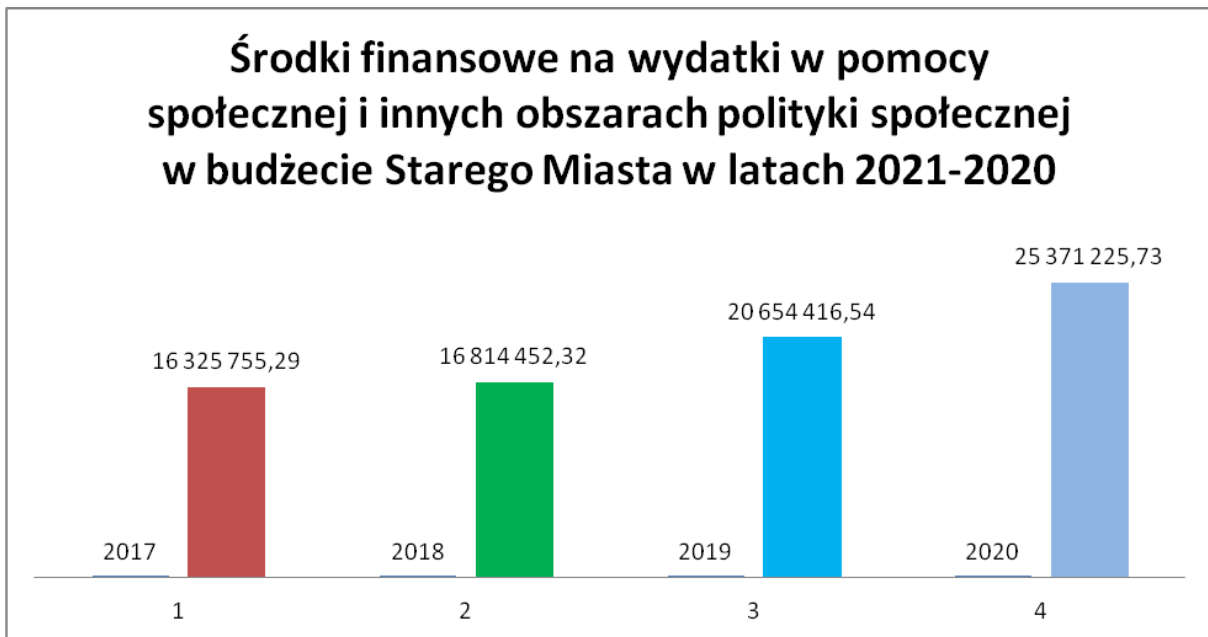
3. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto na lata 2016-2025 jest jej finansowanie. Wymóg określenia ram finansowych wynika bezpośrednio z art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c z ustawy o pomocy społecznej.

Skuteczność działań zależy zarówno od środków posiadanych przez Gminę, jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu, np. z budżetu państwa czy Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Prognozę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w latach poprzednich (wykres 5), wynikającą z sprawozdań z wykonania budżetu, przy uwzględnieniu ryzyk finansowych, takich jak np. zmiana przepisów w zakresie pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, inflacji oraz zmian demograficznych.

Wykres nr 5

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Sprawozdań z wykonania budżetu” w latach 2017-2020.

Określając ramy finansowe Strategii na lata 2021-2025 uwzględniono, iż od 1 lipca 2021 r. zgodnie z wprowadzonymi zmianami do rządowego programu „DOBRY START” zmieniły się zasady naboru wniosków o przyznanie ww świadczenia, które będzie przyznawał i wypłacał Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a od maja 2022 r. będzie to dotyczyło również „ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZEGO 500+”. W pierwszych trzech latach (2021-2023) widać wskaźnik spadku środków finansowych, który podyktowany jest odejście dwóch zadań, natomiast w kolejnych latach 2,5% wskaźnik wzrostu wydatków na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej.

Tabela nr 34. Ramy finansowe Strategii w latach 2021-2025

Lp.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki społecznej
1.	2021	23 803 558,77
2.	2022	16 303 000,00
3.	2023	8 800 000,00
4.	2024	9 020 000,00
5.	2025	9 245 500,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie poniesionych środków finansowych na realizację zadań w latach poprzednich.

Określone powyżej wartości mają charakter szacunkowy i będą w trakcie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto na lata 2016-2025 potwierdzone zapisami w wieloletnich prognozach finansowych oraz uchwałach budżetowych na kolejne lata. Są to oczywiście założenia wynikające z wielu czynników, sytuacji przewidzianych i trudnych do przewidzenia. Wpływ na ramy finansowe strategii mogą mieć też ewentualne nowe programy rządowe, których wprowadzenie wiązać się będzie ze zwiększeniem budżetu Gminy i GOPS.

4. ANALIZA RYZYKA I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto na lata 2016-2025 poddany został analizie ryzyka pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualnie stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych

celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

Analiza ryzyka w SRPS jest prowadzona w kontekście celów strategicznych przyjętych w Strategii. Takie podejście do procesu analizy ryzyka jest zgodne z podejściem i standardami kontroli zarządczej.

Proces zarządzania ryzykiem, obejmujący analizę i monitorowanie (zarządzanie) ryzyka składa się z 4 etapów:

- a) Identyfikacji ryzyka i zagrożeń
- b) Oceny ryzyka
- c) Określenie działań
- d) Badanie efektywności

ZAKOŃCZENIE

Autorzy niniejszego dokumentu dziękują wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do jego powstania – w szczególności za udostępnienie danych niezbędnych do rzetelnej oceny aktualnej sytuacji społecznej. Dokument wyznacza kierunki lokalnej polityki społecznej, która uwzględnia potrzeby każdego mieszkańca niezależnie od jego statusu materialnego i prowadzi do realizacji założonej misji – przyjętej w niniejszej Strategii.

Realizacja celów zapisanych w dokumencie strategicznym możliwa będzie dzięki wspólnej pracy dotychczasowych koalicjantów oraz nowych sojuszników zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Zbudowana siatka celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań uwzględnia najistotniejsze obszary życia społecznego, które winny być sferą oddziaływania samorządu by, jakość życia mieszkańców gminy Stare Miasto uległa systematycznej poprawie. Samorząd lokalny, jako kreator lokalnych rozwiązań, poprzez budowę kapitału społecznego swoich mieszkańców, dla nich i przez nich, wzmacnia naturalne sieci wsparcia, wspiera rodzinę w jej naturalnym środowisku, stara się redukować skutki społeczne bezrobocia, ekskluzji społecznej, niepełnosprawności, starości, bezdomności, uzależnień, włączając w te procesy organizacje pozarządowe, jako partnera sprawdzonego i naturalnego.

Spis diagramów:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii.....	10
--	----

Spis tabel:

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014.....	33
Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014.....	33
Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014.....	33
Tabela 4. Użytkowanie gruntów.....	38
Tabela 5. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014.....	38
Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2014 roku.....	39
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014.....	40
Tabela 8. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2014/2015.....	42
Tabela 9. Obiekty turystyczne gminy Stare Miasto.....	51
Tabela 10. Liczba przestępstw oraz wykrytych sprawców na terenie gminy Stare Miasto w roku 2014.....	53
Tabela 11. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku.....	55
Tabela 12. Wykształcenie kadry GOPS-u na koniec 2014 roku.....	56
Tabela 13. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2012-2014.....	57
Tabela 14. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014.....	57
Tabela 15. Struktura wiekowa odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2014 roku.	58
Tabela 16. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014....	59
Tabela 17. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2012-2014..	60
Tabela 18. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2012-2014.....	61
Tabela 19. Wielkość wydatków na świadczenia rodzinne w gminie w latach 2012-2014.....	62
Tabela 20. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2014 roku.....	62

Tabela 21. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 roku.....	64
Tabela 22. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego i parafia ewangelicko-reformowana w gminie w 2014 roku.....	65
Tabela 23. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014.....	66
Tabela 24. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014.....	67
Tabela 25. Bezrobotni w gminie w latach 2012-2014 według wieku, czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia.....	67
Tabela 26. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.....	71
Tabela 27. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie w roku 2014.....	73
Tabela 28. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie.....	74
Tabela 29. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2012-2014.....	77
Tabela 30. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym, a udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014.....	78
Tabela 31. Niepełnosprawni w gminie Stare Miasto według ekonomicznych grup wieku.....	88
Tabela 32. Niepełnosprawni w gminie Stare Miasto według wykształcenia.....	89
Tabela 33. Aktywność zawodowa niepełnosprawnych na terenie gminy Stare Miasto w 2002 r.....	90
Tabela 34. Ramy finansowe Strategii w latach 2021-2025.....	128

Spis wykresów:

Wykres 1. Problemy społeczne, które dostrzegają w gminie Stare Miasto jej mieszkańcy.....	92
Wykres 2. Skuteczność działań instytucji powołanych do rozwiązywania problemów lokalnej społeczności.....	94
Wykres 3. Osoby niepełnosprawne w gminie Stare Miasto.....	95
	132

Wykres 4. Osoby starsze w gminie Stare Miasto..... 96

Wykres 5. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie Starego miasta w latach 2017-2020..... 127

Spis załączników:

Załącznik nr 1. Analiza ryzyka

Analiza ryzyka Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Miasto na lata 2016-2025						
Ocena ryzyka	Definicja ryzyka	Stopień ryzyka	Działania zapobiegawcze	Cele strategiczne		
				I	II	III
				Przeciwdziałanie lokalnemu bezrobociu poprzez działania zmierzające do aktywizowania osób bezrobotnych, organizowanie szkoleń, warsztatów podnoszących kwalifikacje i minimalizowanie skutków bezrobocia.	Rozwój zintegrowanego systemu polityki społecznej zapewniającej profilaktykę i pomoc jednostce, rodzinie oraz środowiskom niewydolnym.	Ograniczenie patologii społecznych.
Spoleczny	Brak motywacji u osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, starszych do zmiany swojej sytuacji życiowej	wysoki	Umiejętność tworzenia i wdrażania programów na rzecz wspierania osób bezrobotnych, niepełnosprawnych i starszych. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadr OPS	X	X	
	Wystąpienie pandemii- COVID-19	wysoki	Umiejętność tworzenia i wdrażania programów na realizację wsparcia osób w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19	X	X	X
Operacyjny	Brak wykwalifikowanej kadry zarządzającej wdrażaniem SRPS	średni	Podjęcie działań w zakresie szkolenia i podnoszenia kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację SRPS	X	X	X

Kulturowy	Nasilenie się agresji i wrogich postaw w społeczności lokalnej	niski	Tworzenie działań i zadań zmierzających do wzrostu integracji społeczności lokalnej i tolerancji	X	X	X
Finansowy	Brak wystarczających środków finansowych	średni	Właściwe planowanie wydatków i analiza dostępnych środków, działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych, przygotowanie własnych aplikacji na środki pomocowe	X	X	X
Prawny	Zmiana przepisów obowiązujących ustaw i rozporządzeń np. obniżenie/wzrost kryterium dochodowego dla świadczeń społecznych	wysoki	Zapewnienie elastyczności systemu wdrażania strategii, sprawne zarządzanie zmianami i procesem wdrażania strategii, przygotowanie specjalnych komórek merytorycznych, analizujących zmiany w obowiązującym prawie	X	X	X